

Kymiyhtymä

Kymin Osakeyhtiön henkilökunnan julkaisu · 35. vuosikerta kesäkuu 3/75

SISÄLTÖ

- 1 Perustuotantoryhmän johtaja Antti Örmälä: Sahatyön luonne muuttunut olennaisesti
  - 2 Hallan historiaa
  - 6 100 vuotta vientiä Hallasta
  - 8 100-vuotias Halla
  - 12 Halla tunnetaan maailmalla
  - 13 Työväki järjestäytyi vuosisadan vaihteen jälkeen
Hallan tekniset — toimintaa jo 1930-luvulta
  - 14 Halla tänään
  - 18 Hallan tehtaan eläkeläisten kerhotoiminta
Hallan martat
  - 19 Hallan Visa
Hallan Riistamiehet
  - 20 25 vuotta saha- ja tiiliteollisuutta Soinlahdessa
  - 22 Hallan eläkeläiset muistelivat
  - 24 Lisää tilaa ja asuntoja Heinolan tehtaalla
  - 26 Tästä puhutaan
  - 29 Sopii kysyä
Mitä kuuluu?
  - 30 Hallan 80-vuotias tehdaspalokunta
Pitkäaikaisesti palvelleita
  - 31 Merkkipäiviä
- Takakannen sisäsivu: Manan majoille

Kansikuva:

Hallan tehtaan 100-vuotisjuhla pidettiin 30.5. naulaamon varastohallissa, jota koristivat männyt ja tuhannet kullerot. Juhlaan osallistui toistatuhatta henkilöä.

Foto: Tuomo Pitkänen

Kansipaperi: Goldstar 170 g/m²
Arkit: Goldstar 115 g/m²

TOIMITUS

Kymin Osakeyhtiön tiedotusosasto Niementie 13, 45700 Kuusankoski Puh. keskus 951-47012

Päätoimittaja: Eero Niinikoski puh. 416 Toimitussihteeri: Heli Kyllönen puh. 390

Toimittajat: Reijo Virta puh. 207 Marja-Leena Mauno puh. 753 Henkilöuutiset: Maritta Hanjoki puh. 417

Oikoluku: Kaija Seppä puh. 417 Kirjapaino: Kymin Osakeyhtiön Kouvolan Kirjapaino

NEUVOTTELUKUNTA

Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen, Paavo Toivonen, Pentti Vättö, Jouni Irjala, Helena Pesu, Matti Ylikangas ja Eero Niinikoski

Juankoski: Aaro Torvinen, Toivo Tuunainen ja Mikko Lehto-ora

Halla: Jaakko Hassinen, Urho Karjalainen ja Lilli Olsson

Karkkila: Kalevi Aavakangas, Erkki Mattsson, Terttu Järvi, Risto Virtanen ja Leif Lindberg

Heinola: Raili Niemelä, Osmo Pyyhtinen, Pentti Helenius, Leo Rauhala ja Kauko Nieminen

Salo: Elvi Vettenranta, Tenho Vettenranta, Toivo Niemelä ja Roger Holmberg

Santasalo: Anna-Liisa Tuomala, Raili Elo, Erkki Virtanen ja Pentti Vuorio

Perustuotantoryhmän johtajan
Antti Örmälän tervehdys
100-vuotiaalle Hallan tehtaalle

Sahatyön luonne muuttunut olennaisesti

Hallan tehdas on toiminut nyt 100 vuotta. Tämän merkkitapauksen perusteella voidaan todeta, että vuoden 1875 nousuvaiheessa syntynyt päätös uuden sahan perustamisesta Kymijoen itäpuolisen suiston saareen, on osoittautunut kestäväksi ja kauaskantoiseksi. Tuloksekkaaksi on muodostunut myös Hallan perustajan ennakkoluuloton suunnitelma sahatukkien uittamisesta Sisä-Suomesta ja Saimaalta saakka Kymijoen vesistöön. Käytännössä tämä suunnitelma oli mahdollista toteuttaa vain Orraintaipaleen ja Honkataipaleen kauniiden kannasten yli tapahtuvalla rautatiekuljetuksella. Ja se on käytössä yhä edelleenkin.

Tänään Hallassa työskennellään nykyajan vaatimien menetelmien ja tavoitteiden mukaisesti. Saha on pitkälle modernisoitu ja tukkien sekä sahatavaran käsittely tapahtuu koneellisesti. Aikaisemmin paljon voimia kysynyt sahatyö on teknillistymisen avulla myös suuresti keventynyt.

Hallan tehtaan tuotannosta jalostetaan osa palvelemaan niin metsäteollisuuden kuin jatkuvasti kasvavan kuljetustoiminnankin tarpeita. Takana ovat Jumalniemen ja Hallaan kuuluneiden muiden sahojen sekä sellu- ja puutaloteollisuuden harjoittamisen ajat. Lukuisat tulipalot ovat muuttaneet tehtaan ilmettä ja vaikeat markkinatilanteet ovat tuoneet mukanaan kireitä aikoja. Mutta Hallan toiminta on jatkunut ja jatkuu yhä edelleen.

Hallan ja Tiutisten saarten muodostama tehdasyhdyskunta on sekini ollut mukana muutoksissa. Tänään voidaan saapua juhlapaikalle uutta tietä pitkin. Tätä saaria yhdistävää tietä on odotettu pitkään ja hartaasti. Siitä on kuvaavana osoituksena uudelle tielle annetut lempinimet Hyvänmielentie ja Kovantuulentie.

Kiitän Hallan tehtaan henkilökuntaa ja kaikkia tehtaan toimintaan myötävaikuttaneita henkilöitä ansiokkaasta työpanoksesta. Samalla joudun kuitenkin valittaen toteamaan, että tämänhetkisistä heikoista kansainvälisistä markkinoista johtuvaan myyntitilanteeseen emme voi paljoltikaan vaikuttaa. Mutta kun ajat taas muuttuvat, seuraa huonoa kautta kansantaloudellisten lakien mukaan väistämättä hyvä. Ja tällöin viriää kysyntä myös Hallan laadukkaaksi tunnetulle puutavaralle. Kun tämä tilanne on saavutettu, riippuu onnistuminen luonnollisesti vain meistä itsestämme.

Antti Örmälä

1875

1975

Vuonna 1874 sai norjalainen kaupias *Aslak Holmsen* Viipurin läänin kuvernööritä oikeuden perustaa Kymijoen suistossa sijaitsevalle Hallan saarelle neliraamisen höyrysahan. Senaatti vahvisti luvan seuraavana vuonna. Vuonna 1875 toiminimi muutettiin Halla Aktiebolagiksi. Osakeyhtiö oli rekisteröity Suomessa. Halla, sellaisena kuin se nykypäivänä tunnetaan, oli saanut alkunsa.

Laajeni nopeasti

Saha valmistui vuonna 1876. Yhtiön toiminta laajeni jo vuonna 1886, jolloin Halla perusti Kotka Tegelbruks Aktiebolagin. Vuonna 1897 yhtiö osti Jumalniemen sahan. Vuonna 1891 perustettiin tytäryritys nimeltään Otava Björksågs Aktiebolag. Hallalle joutui myös saman saaren pohjoispuolella sijainnut saksalainen puukemiallinen yritys, joka vuonna 1902 muutettiin sulfaattiselluloosatehtaaksi. Yhtiön laajentamisvauhtia kuvaa se, että jo seuraavana vuonna ostettiin uusi saha Saksalasta, Mikkelinlahden rannalta.

Hallan vanha saha (kesk.) 1920-luvulla. Etualalla rullavaunuratoja, joita pitkin puutavara siirrettiin lautatarhalle.

Vaikeat vuosikymmenet

Yhtiön toiminta sujui hyvin vuosisadan vaihteeseen asti. Sitten alkoivat vaikeudet, osittain luonnonvoimien vaikutuksesta. Kymijoen tulva vuonna 1899 sekoitti tuotantosuunnitelmia niin, että saha joutui seisomaan useita kuukausia ja puuta hävisi jäljettömiin. Saha tuotti tappiota mm. vuonna 1901. Saman vuosikymmenen loppuvuodet ja

Puujalansalmi v. 1928. Lautatarhan rannassa sijaitsevista leikkaushuoneista puutavara siirrettiin proomuihin, joilla se kuljetettiin laivoihin.

1910-luvun alku olivat myös heikkoja.

Yhtiön tappiot sekä halu sijoittaa vapautuvat varat toisella tavalla saivat aikaan sen, että norjalaiset omistajat pitivät parhaana luopua yrityksestään. Koko yhtiö varoineen ja velkoineen tarjottiin Kymin Osakeyhtiön ostettavaksi.

Hallan historiaa

Kauppa kiinnosti Kymin Osakeyhtiötä, sillä Hallan ostolla olisi metsämaan määrä lisättävissä 119 300 hehtaarilla. Toinen hyvä syy oli se, että vuoden 1915 tammikuussa vahvistettu laki kielsi puutavarakauppaa harjoittavia yhtiöitä hankkimasta itselleen omaisuutta. Eräs tapa saada silti metsää oli ostaa yrityksiä, joilla jo ennestään oli maaomaisuutta.

Iso kauppa

Kun Kymin Osakeyhtiö maaliskuussa vuonna 1916 osti Hallan, se sai valvontaansa hyvää ja hyvin hoidettua metsää, sahat, sulfaattiselluloosatehtaan, hinaajia, lotjia ja Saimaan—Mäntyharjun välisen Honkataipaleen kuljetusradan sekä 10 miljoonan markan arvosta sahatavaraa ja puolen miljoonan markan arvoiset tukkivarastot.

Vuonna 1918 Hallan sahat lisäntyivät vielä yhdellä, kun yhtiöön ostettiin Mäntyharjusta Penttilän saha.

Sulautettiin pääyhtiöön

Ensimmäisen maailmansodan ajat olivat Hallalle vaikeita, mutta jälleen

1920-luvun alussa sahatavaran menekki oli hyvä, parhaimmillaan jopa sellainen, että myyjällä oli mahdollisuus valita ostajia. Vuosikymmenen keskivaiheilla toiminta oli vaikeampaa, mutta keveni ennen vuosikymmenen loppua.

Yleismaailmallinen talouspula vaikutti Hallaan enemmän kuin mihinkään muuhun Kymin Osakeyhtiön kotimaiseen osaan. Pulavuosien jälkeen aloitettiin toimenpiteet Halla Aktiebolagin sulauttamiseksi pääyhtiöön. Lopettaessaan

Hinaaja Halla II Tiilitehtaan rannassa Kymijoessa. Hinaajalla kuljetettiin tiiliä ja muita tarveaineita tiilitehtaan rannasta Hallaan ja takaisin. Kuva on peräisin vuosisadan vaihteesta.

Hallan tukkimiehiä tukkialtaan äärellä v. 1930. Hallan saha jää oikealle, taustalla silloiset selluloosatehtaan piiput.

Hallan kimpisakki. Kuva 1920-luvulta.

Hallan historiaa

1875 ✦ 1975

toimintansa itsenäisenä vuoden 1932 viimeisenä päivänä Hallan asema oli räsittynyt, mutta ei toivoton. Vähän myöhemmin päästiin taas kannattavaan tuotantoon.

Uudistusten kausi

Vuonna 1933 sattuneen sahan palon

han ovet ja sitten Jumalniemen. Mäntyharjun saha jatkoi vuoteen 1938 saakka.

Talvisodan päätyttyä Hallassa ryhdyttiin valmistamaan puutaloja. Lyhyenä rauhankautena lakkautettiin myös vanha selluloosatehdas. Sahausjätteitä ryhdyttiin muuttamaan selluloosaksi Sunilan selluloosatehtaassa.

Hallan lautatarha v. 1946. Tapuleiden kyljessä tapuloimiskiramoita. Niitä käytettiin tapuloimisessa aina 1940-luvun lopulle, jolloin Hallaan saatiin ensimmäiset trukit. Taustalla leikkauseli kaappahuone.

jälkeen alkoi Hallassa uudistusten kausi, joka sotien keskeyttämänä on jatkunut nykypäiviin saakka. Uusi 6-raaminen saha valmistui vuonna 1934 ja samoihin aikoihin rakennettiin Pitkäkariin höylälämö ja sen yhteyteen vuonna 1935 laatikkotehdas.

Uuden sahan rakentaminen yhdessä markkinatilanteen heikkenemisen kanssa merkitsi kolmen muun sahan loppua. Ensiksi naulattiin kiinni Saksalan sa-

---

Käsittelyyn huomiota

Hallan tehtaiden sodanjälkeisten uudistusten pääpaino ei ollut välittömästi tuotannollisella puolella, vaan saaren yhdistämisessä mantereeseen ja lautatarhan ja siellä suoritettavan työn teknillistämässä ja uudenaikaistamisessa. Vuoden 1960 loppuun mennessä saatiin kehysahojen uusiminen kuntoon. Hal-

Vihtori Hämäläinen (oik.), Toivo Kleimola, Eino Härmö ja Yrjö Palmgren Tiutisen lautatarhalla v. 1927. Miesten olkapäillä suojana kantotyyny, jota sekä taaplarit että lastaajat käyttivät.

lan satamaa rakennettiin samanaikaisesti, uusi kuivaamo toisaalta takasi sahatavaralle tasaisen laadun.

Vuonna 1968 saatiin Hallassa käyttöön tukkilajittelija ja uusi kuorimakone, seuraavana vuonna laajennettiin kuivaamao.

Halla on aina pyrkinyt mahdollisuuksien mukaan olemaan uudenaikainen. Vuonna 1971 sattuneen tulipalon johdosta uusittiin raakalajittelu- ja rimoituslaitos. Muut vanhemmat osastot odottavat nyt uusimisvuoroaan.

**Jumalniemen sahan työntekijöitä väli-
tauolla. Saha seisoo ja väki on
kokoontunut raamin taakse
kuvattavaksi v. 1926. Oikealla erittäin
vanha kehysaha.**

Viime vuosikymmenen puolivälissä kehitettiin voimakkaasti sekä tukkien käsittelymenetelmiä että valmiin sahatavaran käsittelyä hankkimalla nippunosturi, laajentamalla kuivaamao ja hankkimalla rimoituskone.

**Hallan sahan yleisestä siisteydestä
huolehti ulkotyöosasto, johon kuului
hevosmiehiä, puutarhatyöntekijöitä ja
siivoojia. Vas. takana sahan konttori ja
oik. ruokatupa- ja verstarakennus.
Kuva 1940-luvulta.**

Hallan tehdas on kolmen viimeisen vuosikymmenen aikana kokenut melkoisen muutosprosessin. Vanhasta höyrysahasta on kehittynyt maamme kymmenen suurimman sahalaitoksen joukkoon lukeutuva tuotantoyksikkö, jonka tuottamasta sahatavarasta menee vientiin lähes 90 %. Hallassa sahataan normaalivuosina yli 1,3 miljoonaa mäntytukkia ja tuotanto on noin 130 000 kiintokuutiometriä erilaista sahatavaraa. Siitä jalostetaan pienehkö osa edelleen tehtaan höyläämössä ja puusepänerveissä.

100 vuotta vientiä Hallasta

Hallan tehtaan isännöitsijä, dipl.ins. Börje Carlson tuli yhtiön palvelukseen v. 1946. Tämä vuosi on samalla murrosvaihe Hallan kehityksessä, sillä nuoren käyttöpäällikön ensimmäisiä tehtäviä oli vanhan höyrysaahan muuttaminen sähkökäyttöiseksi.

— Sähköistämisen näkyvimpänä tuloksena oli se, että kehysahat saatiin tasaiseen käyntiin. Samanaikaisesti suoritettiin Ahlströmin Karhulan Tehtaitten kanssa laajoja kehysahausta koskevia tutkimuksia, joiden seurauksena Hallan kehysahat saivat kevyemmät irtokehät, uudet laakerit sekä vesijäähdytetyt ohjauskappaleet uusine liukupintalaakereineen. Näin voitiin kehysahojen kierroslukua nostaa ja tuotantotehoa lisätä. Myöhemmin kehysahojen iskunpituutta lisättiin, terät alettiin tyssätä ja apulaitteita parannettiin. Kaikkien näiden toimenpiteiden johdosta kehysahojen teho nousi lähes kaksinkertaiseksi.

— Omat ongelmansa muodostuivat tämän perusteellisen uudistamisen yhteydessä siitä, että sahan henkilökuntaa, jonka määrä oli v. 1946 lähes 1200, jouduttiin supistamaan n. 40 prosentilla. Enää ei tarvittu niin paljon ihmistyövoimaa, sillä otettiin käyttöön kokonaan uusia työmenetelmiä ja koneita.

Hallan sahan nykyisestä teknillisestä tasosta puhuttaessa isännöitsijä Carlson toteaa, että Halla ei aivan vastaa uu-

simman sahatekniikan vaatimuksia. Uudistuksia ei hänen mielestään ole voitu suorittaa niin nopeassa tahdissa kuin olisi ollut yleisen kehityksen kannalta toivottavaa. Viimeisimmäksi on sahalla rakennettu uusi raakalajittelulaitos sekä rimoituskone v. 1971 tulipalossa tuhoutuneiden vanhojen laitteiden tilalle. Myös kuivaamo on uudenaikainen tekniikaltaan. Sitä vastoin sahatavaran jälkilajittelu kaipaisi pian uudistusta.

Puuraaka-aine hyvää

Isännöitsijä Carlson toteaa tyytyväisenä sen, että Hallaan on saatu jatku-

vasti laadukasta puuraaka-ainetta. Tehdaspuun Hallan hankinta-alue käsittää lähes koko Keski- ja Itä-Suomen, mistä johtuen Hallan tukit saattavat tulla useiden satojen kilometrien päästä. Nykyisellään kuljetus tapahtuu kokonaan pyörien päällä: puolet tulee autokuljetuksena ja puolet rautateitse. Rautatiekuljetuksen etuna on Carlsonin mukaan se, että vaunujen paluumatkatkin voidaan käyttää hyväksi, sillä paperipuuta kuljetetaan Kotkasta paluurahtina Kymijokivarren tehtaille. Tukkiin kuoriminen tapahtuu Hallassa nykyisin koneellisesti tukkialtaan äärellä. Kuorien hävittäminen tuottaa vain edelleenkin

vaikeuksia, sillä kaikkea ei voida polttaa eikä käyttää muuhunkaan hyödylliseen tarkoitukseen.

Elintärkeä satama

Vielä 1950-luvulla saattoi Kotkan sataman tuntumassa tavata komeita hinaaja- ja proomuarmaadoja, jotka kuljettivat Hallan sahatavaraa redillä odottaviin rahtilaivoihin. Tämä värikäs vaihe sahan historiassa päättyi 1959, jolloin Halla sai oman 400 metriä pitkän laiturin, mihin johtaa mereltä seitsemän metrin syvyinen väylä. Oman sataman kautta on laivattu parhaimmillaan 94 %. Laiturissa poikkeaa vuoden mittaan 100—150 puutavaraalaivaa ja joitakin kymmeniä suolalaivoja, jotka tuovat raaka-ainetta Kuusankoskella sijaitsevalle yhtiön klooritehtaalalle.

— Hallan tuotanto on 100 vuoden ajan mennyt vientiin. Englanti on aina ollut hyvä kauppakumppani niin Hallan kuin koko maamme kanssa. Aikoinaan vietiin Brittein saarille Hallan puutavaraa peräti 60 % koko tuotannosta, mutta nyt on määrä laskenut jo 40 prosenttiin. Tästäkin määrästä joudutaan varmasti vielä tinkimään, sillä nykyisessä markkinatilanteessa, jolloin Englanti pystyy ostamaan ehkä vain puolet normaalivuosien tuotannosta, joudutaan hakeutumaan uusille markkina-alueille. Tämä tilanne onkin asettanut Hallan myynnistä huolehtivan Kotka Woodexportersin äärimmäi-

Sahatavaran lastausta Hallan omassa laiturissa, joka valmistui v. 1959. Laituri on 400 metriä pitkä ja siihen johtaa mereltä seitsemän metrin syvyinen väylä.

sen kovalle koetukselle. Uusia myyntikohteita on alkanut vähitellen löytyä, ja lisää etsitään.

— Vientimarkkinoilla Hallan laadut menevät tavallisesti suurostajien jalostuslaitoksiin, missä suomalaisesta puusta syntyy laadukkaita puusepäntuotteita: ikkunoita, ovia, huonekaluja jne. Heikommat laadut menevät luonnollisesti rakennusteollisuuden käyttöön, totea isännöitsijä Carlson.

Hallan tulevaisuus

Sahan tulevaisuudesta on tässä vaiheessa käytettävissä niukasti tietoa, sillä koko Kymiyhtiön sahateollisuus on parhaillaan monenlaisten kehitysuunnitelmien alaisena. Isännöitsijä Carlson toivoo kuitenkin, että sahalla voitaisiin lähivuosina suorittaa muutamia uudistuksia, jotka tulisivat mm. helpottamaan eri työvaiheita. Hän arvioi, että sahan tuotanto ei tule lähivuosina kuitenkaan paljoa kasvamaan. Sitä vastoin katseet pyritään suuntaamaan sahatavaran edelleenjalostuksen suuntaan.

Miten käy hallalaisuuden?

Keskusteltaessa hallalaisuudesta, joka on vuosikymmeniä ollut saaren asukkaita ja siellä työskenteleviä yhdistävä ominaisuus isännöitsijä Carlson sanoo, että vanhempien työntekijöiden ja toimihenkilöiden piirissä tapaa vielä henkilöitä, jotka tuntevat hallalaisuuden omakseen. Tätä perintöä vaalivat erityisesti tehtaan eläkeläiset, jotka ovat korkeasta iästään huolimatta edelleenkin hyvin toimeliaita ja aikaansaavia. Nykyisellään Hallan eläkeläisten nikkari-pajan tuotteet alkavat olla tunnettuja jo eri puolilla maata. Perinnettä ylläpitävät lisäksi Hallan martat ja riistamiehet sekä urheiluseura Visa. Eikä sovi unohtaa Hallan palokuntaa, joka äskettäin vietti 80-vuotisjuhlaansa. Tällä kaikella toiminnalla on luonnollisesti koossa pitävä merkitys, mutta ylipäänsä on kyllä todettava, että aivan liian monelle Halla muodostuu kuitenkin vain läpikulkupaikaksi. Tämä on sahojen valitettava kohtalo kaikkialla nyky-Suomessa. □

Kymin Osakeyhtiön Hallan tehtaan 100-vuotisjuhlaviikko huipentui yhteiseen pääjuhlaan naulaamon varastohallissa. Tuhatpäiseen juhlavierajoukkoon kuului maamme talouselämän merkkihenkilöitä, Kymin Osakeyhtiön johtoa, Karhulan kunnan ja seurakunnan edustajia sekä Hallan tehtaan nykyistä ja entistä henkilökuntaa.

- Joudumme valitettavasti viettämään perinteistä rikkaan Hallan sahan juhlia taloudellisesti epäsuotuisissa olosuhteissa, sanoi pääjohtaja Mika Tiivola juhlapuheessaan (kuva 1).

100-vuotias Halla

Vaikka 100-vuotisjuhla vietettiin laman varjossa, oli pääjuhlan pitopaikka saatu näyttäväksi pitkin pitopöydin, kukkasin ja koristemännyn (kuva 2).

3

Juhlassa oli mukana paljon vanhoja hallalaisia (kuva 3). Hallan historiaa valaisi tervehdyspuheessaan tehtaän isännöitsijä Börje Carlson. Lupa Hallan sahan perustamiseen saatiin vuonna 1874. Seuraavana vuonna antoi Keisarillinen Senaatti luvan luovuttaa Hallan saaren yhdeksälle norjalaiselle talonpoikaisyhtiömiehelle Elverumista, sanoi Carlson.

Hallan sahan historia kertoo toimeliaisuudesta. Omalla tavallaan toimeliaisuudesta kertoo myös Hallan saarella kautta vuosien jatkunut harrastustoiminta. Yksi osoitus toimeliaisuudesta on Hallan tehdaspalokunta, jonka päällikkö Esko Virtanen (kuva 4) esitti myös Hallan Riistamiesten. Hallan Marttojen ja Hallan Visan tervehdyksen juhlivalle tehtaalle. Hallan Visaa edusti sen puheenjohtaja Jalo Koponen ja Hallan marttoja varapuheenjohtaja Sylvi Adolfsen (kuva 5).

Tervehdyksien esittämistä seurasivat johtajiston pöydässä Kymin Osakeyhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos Kurt Swanlung (vas.), rouva Satu Tiivola ja Hallan tehtaan isännöitsijä Börje Carlson (kuva 6).

6

Hallan tehtaan työntekijöiden tervehdyksen juhlivalle tehtaalle esitti pääluottamusmies Jaakko Hassinen (kuva 7). Hassinen totesi, että juhlavuoden ajoittuminen taloudellisesti huonoon aikaan aiheuttaa valitettavasti sen, että työn-

tekijöiden juhlamieli ei ole sellainen kuin se henkilökuntajuhlissa voisi olla. Hassinen toivoi Hallan tehtaalla saatavan meneillään olevat uudistustyöt loppuun suoritetuksi. – Vaikka uudistustyöt ja töiden koneellistaminen ovatkin

8

7

saaneet aikaan työvoiman tarpeen vähenemisen sotien jälkeen yli kolmanneeseen entisestä, on samanaikaisesti myös raskas ruumiillinen työ vähentynyt, sanoi Hassinen.

9

Hallan toimihenkilöiden tervehdyksen toi juhlivalle yhtiölle teknikko, Hallan teknisten yhdysmies Urho Karjalainen (kuva 8).

Isännöitsijä Börje Carlson kiitti pääjuhlan avaussanoissaan sekä Hallan tehtaan vanhoja työntekijöitä että myös nykyistä työpolvea (kuva 9) tähänastisesta työstä. Hän toivoi, että sama Hallan perhe- ja yhteishenki, joka on ollut tunnusomaista Hallalle, säilyisi tulevaisuudessakin.

Hallan satavuotisjuhlissa oli mukana myös Hallan entinen isännöitsijä Björn Weckman (kuva 10). Hän rationalisoi Hallan toimintaa useilta osin, mm. kehysahojen teho nousi lähes kaksinkertaiseksi.

11

Hallassa sahattua puutavaraa käytetään ympäri Eurooppaa mm. rakennustarkoituksiin. Tätä kuvastamaan oli taiteilija Veikko Sinisalo (kuva 11) valinnut ohjelmistoonsa myös Lauri Viidan Betonimylläriin. Lausunnan teho vei ilmeet vakaviksi monelta katsojalta (kuva 12).

Karhulan kauppalanjohtaja P.E. Sutela (kuva 13) sanoi kauppalan tervehdystä tuodessaan, että juhlapäivänä on mieluista muistaa sitä molemminpuolista yhteistyötä, joka yhtiöllä ja kauppalalla on ollut. Merkiksi siitä, että Halla hallinnollisesti kuuluu Karhulaan, luovutti kaupala tehtaalle vaakunakilpensä.

13

12

Hallan historiaa kuvin

14

Hallan seuratalossa esiteltiin 23. 5.–30. 5. valokuvien avulla Hallan entistä ja osin nykyistäkin toimintaa. Aivan sahan syntyhetkellä otettuja valokuvia ei vanhojen hallalaisten kätköistä löytynyt, vanhimmat kuvat olivat peräisin vuosisadan vaihteesta. Historiaa elävöitettiin myös vanhoilla esineillä (kuva 14).

Valokuvanäyttelyn järjestäneen toimikunnan vetäjänä ja myös muiden hallalaisyhteisöjen innokkaana kokoajana oli palomestari Esko Virtanen (kuva 15, oik.). Hänen opastuksellaan näyttelyyn tutustuivat mm. perustuotantoryhmän johtaja Antti Örmälä (kesk.) ja yhtiön tiedotussihteeri Reijo Virta.

15

Kunnia- käynti Muisto- kivellä

Ennen pääjuhlaa vietettiin Hallan Muistokivellä harrashenkinen tilaisuus. Valkoisista kalloista kootun kukkalaitteen laskivat muistokiven eteen maisteri Lilli Olsson, tekniikko Urho Karjalainen, isännöitsijä Börje Carlson, johtaja Antti Örmälä ja päälouottamusmies Jaakko Hassinen (kuva 16).

16

Valkoisia Ruusuja hallalaisille

17

Hallan historiaa esittelevän valokuvänäyttelyn avajaisissa jaettiin kymmenelle hallalaiselle Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan mitalit. Mitalit jakoi ja näyttelyn avasi Hallan tehtaan isännöitsijä Börje Carlson (kuva 17). Avatessaan valokuvänäyttelyn totesi isännöitsijä Carlson, että esillä olevat valokuvat kertovat siitä työstä ja niistä ihmisistä, joiden ansiota on se korkea elintaso, jossa nyt elämme. Hän muistutti myös, että syyttä ei puhuta vanhoista hyvistä ajoista.

Isännöitsijä Carlson jakoi vaimonsa Ingan kanssa mitalit seuraaville hallalaisille (kuva 18):

I luokan mitalin kultaristein sai laivauspäällikkö Allan Brunila, I luokan mitalin saivat paikallismyyjä Leo Anderson, päälouottamusmies Jaakko Hassinen,

kuivaamomies Martti Lautala, puhelinkeskuksen hoitaja Vappu Niemelä ja konttoristi Saima Piiparinen. II luokan mitalin saivat kehäsahuri Taavi Ahvenainen, vartija Uuno Karhunen, tukki-työntekijä Olavi Tuderus ja apusärmääjä Olga Vikman.

18

Sahatavaran kauppa on pysynyt vuosikymmenestä toiseen ehkä enemmän perinteellisillä ja omaleimaisilla linjoilla kuin minkään muun teollisuustuotteen myynti. Niinpä henkilökohtaisilla suhteilla ja yksilöllisellä asiakaspalvelulla on sahatavaran myynnissä edelleenkin huomattava merkitys. Näin toteaa konsuli Pär-Erik Löf, joka on toiminut Hallan tehtaalla myyntitehtävissä jo parin vuosikymmenen ajan. Nykyisessä tehtävässään Kotka Woodexportersin myyntijohtajana hän on edelleenkin vastuussa Hallan tuotteiden vientimarkkinoista.

Halla tunnetaan maailmalla

Puhuessaan sahatavaran myynnin perinteellisyydestä, konsuli Löf tarkoittaa lähinnä sitä, että vientikauppa kulkee edelleenkin suurelta osalta ulkomaisten agenttien välityksellä. Hallan tehtaalla pitkäaikaisimpana edustajana on ollut eräs ranskalainen toimimies, joka välitti Hallan puutavaraa 90 vuoden ajan Ranskaan ja Pohjois-Afrikkaan. Toinen merkittävä Hallan edustaja on tunnettu englantilainen sahatavara-agentti, joka oli aikanaan maailman suurimpia puutavara-agentteja.

Vaikka kaupankäynnin puitteet eivät ole suuremmin muuttuneet, on muutoksia kuitenkin tullut moniin kauppamenetelmiin ja -ehtoihin, toteaa konsuli Löf. Aikaisemmin myytiin sahatavara lähes poikkeuksetta punnissa. Nyt käydään vientikauppaa monella eri valuutalla, mikä tietenkin aiheuttaa lisätyötä. Sahatavarakauppaan on viime vuosina tullut lisäksi paljon erilaisia pykälä, jotka velvoittavat niin valmistajaa kuin myyjääkin. Tämä johtuu lähinnä siitä, että on siirrytty irtotavaran käsittelystä paketointiin.

Hallan tuotteet myytiin vuosikausia tehtaalla oman myyntiosaston toimesta. Vuonna 1969 perustivat Kymin Osakeyhtiö, Enso-Gutzeit Osakeyhtiö ja Oy Tampella Ab yhteisen myyntiyhtiön

Kotka Woodexportersin, joka nyt huolehtii osakasyhtiöidensä sahatavaran vientimarkkinoista.

— Tällaisella keskitetyllä toiminnalla pyritään luomaan edellytykset entistä tehokkaampaan asiakaspalveluun sekä saamaan aikaan suurempia markkinaosuuksia ja kehittämään kuljetuksia entistä joustavammiksi. Kuudetta vuotetaan toimiva Kotka Wood on Suomen toiseksi tärkein sahatavaran myyjä. Yhtiön kokonaisvienti on normaalivuosina runsaat 500 000 m³, mikä vastaa noin 10 prosenttia koko Suomen sahatavaran myynnistä.

— Kotka Woodin toimintaan kuuluu oleellisena osana rahtaus- ja kuljetustoimintojen valvominen. Vastaamme itse suuresta osasta edustamiemme yhtiöiden vientitavaran rahtauksesta. Viime vuoden laivauksista oli cif-pohjalla peräti 68 % eli hintaan sisältyi rahti ja vakuutukset. Vastaava arvo koko Suomen kohdalla on 10—12 %. Suomalaisen tonniston osuus Kotka Woodin rahtauksista oli viime vuonna 60 %.

— Halla on sikäli poikkeuksellinen saha, että se lastaa huomattavan osan tuotannostaan oman laiturin kautta. Nykyiset lastausmenetelmät ovat lyhentäneet laivojen seisonta-aikaa tuntuvas- ti: vanhalla systeemillä saattoi laiva las-

tata viikonkin ja nyt selvittää puolesatoista vuorokaudessa. Uutena kuljetusmuotona on otettu käyttöön linjalai- vatoimitukset. Tämä mahdollistaa säännölliset toimitukset ja lisää meidän palvelumahdollisuuksiamme. Nykyisin toimitamme myös suoraan ostajan varastoon, jolloin vastaamme kuljetuksesta sahalla ostajalle saakka.

Sahatavaramarkkinoilla viime vuosina tapahtunut kilpailun kiristyminen on konsuli Löfin mukaan aiheuttanut sen, että Kotka Woodin on täytyntä ryhtyä etsimään kokonaan uusia markkina-alueita perinteisten ostajamaiden Englannin, Tanskan, Belgian ja Ranskan lisäksi. Hyvään alkuun on päästy jo Espanjassa ja Kreikassa, minkä lisäksi kuvaan ovat tulleet mukaan arabimaat.

Englannin markkinoiden entistä joustavamman palvelun aikaansaamiseksi perustivat Kotka Woodin osakasyhtiöt v. 1973 yhdessä Kajaani Oy:n ja Oulu Osakeyhtiön kanssa uuden myyntiyhtiön Finnish Unitimber (U.K.) Ltd:n. Sen Lontoossa toimiva konttori avattiin heinäkuussa 1974 ja sahatavaran myynnit Englantiin on hoidettu sen kautta tämänhetkisen myyntikauden alusta lähtien.

Jatkoa takakannen sisäsivulla

Työväki järjestäytyi vuosisadan vaihteen jälkeen

Hallan tehtaan työntekijöiden ammattijärjestöllisellä toiminnalla on pitkät perinteet. Historia näet kertoo, että jo vuonna 1898 pyysivät silloiset lankunkantajat työnantajalta parannusta olosuhteisiinsa. He pyysivät lyhennystä työaikaan, joka silloin oli aamusta klo 5:stä iltaan klo 8:aan sekä apua muuttuneisiin työolosuhteisiin. Työnantaja ei kuitenkaan tähän suostunut ja lankunkantajat päättivät poistua työpaikaltaan, kertoi Hallan tehtaan nykyinen pääluottamusmies *Jaakko Hassinen*.

Tilanteesta kimpaantuneena työnantaja alkoi ajaa näitä 21 lankunkantajaa pois yhtiön asunnoista vaatien heiltä ensin yksityisiä sopimuksia, ”orjakontrahteja”. Silloinen Hallan työväenyhdistys puuttui asiaan ja kutsui yleisen kokouksen koolle. Kokous päätti laittaa yhtiölle kirjelmän, jossa vaadittiin 14 päivän kuluessa parannuksia työolosuhteisiin. Lähetystö sai kuitenkin huonon vastaanoton. Joukkoirtisanoutumisen, erinäisten tutkimusten sekä rikkuri työvoiman käytön jälkeen historia kertoo lakon päätöksestä, että työnantaja

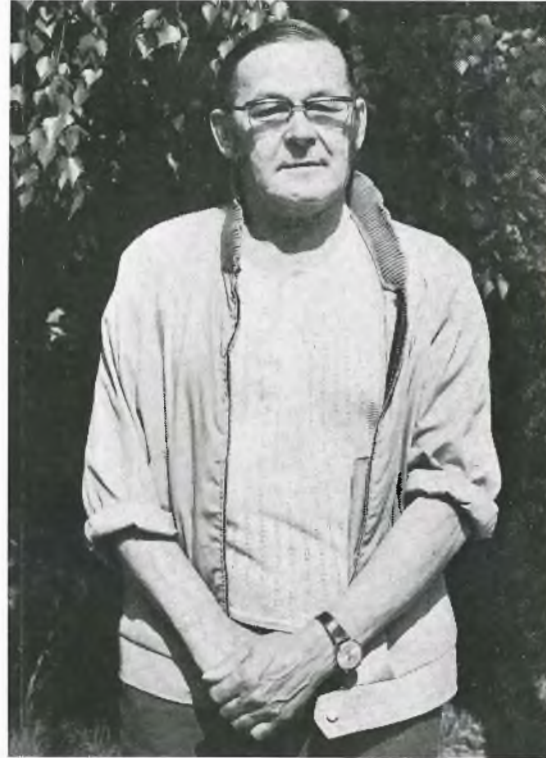
voitti muodollisesti, mutta asiallisesti voiton perivät työläiset.

Ammatillinen järjestötoiminta sahalalla alkoi pääluottamusmies Hassisen mukaan kuitenkin vasta 1906, jolloin perustettiin Suomen Sahateollisuustyöväen Liitto. Näiltä ajoilta lienee peräisin Hallankin ammatillisen järjestäytymisen alkua.

Tämän päivän ammattiyhdistystoimintaa mekaanisella puualalla johtaa Puutyöväen Liitto. Hallassa sen alaisuudessa toimii 18.9.1960 perustettu Hallan Sahatyöväen osasto. Osasto toimii kuten muutkin ammattiosastot tavoitteenaan työntekijöiden palkkojen ja sosiaalisten etujen turvaaminen sekä työolosuhteiden ym. parantaminen. Lisäksi osaston tehtäväkenttään kuuluu luonnollisesti jäsenistön opinto- ja valitustoiminta sekä virkistäytyminen. Pääluottamusmies Hassisen mukaan Hallan työntekijöiden järjestäytyminen on lähes täydellinen. Hallan osastossa on jäseniä noin 500, joista osa on työssä Karhulan puusepänerveissa.

Hallan osaston puheenjohtajana on useamman vuoden toiminut *Lauri Nik-*

kinen, joka on myös Hallan työsuojeluvaltuutettu. Sihteerinä toimii *Veijo Pulkinen* ja naisjaoston vetäjänä *Ada Turunen*.

Hallan tekniset – toimintaa jo 1930-luvulta

— Hallan teknisten toimihenkilöiden järjestäytyminen tapahtui jo ennen sotia, vaikei Hallassa ole koskaan teknisten pienen lukumäärän takia ollut omaa yhdistystä. Pääosa nykyisistä Hallan tehtaan 18 teknisestä toimihenkilöstä kuuluu kahteen Teknisten Liiton jäsenyhdistykseen, Kotkan Seudun Teollisuusteknikoihin sekä Kotkan Teknisiin, kertoi teknisten yhdysmies *Urho Karjalainen*.

Hallan teknisten toiminta oli vilkkaimmillaan 50- ja 60-luvuilla, jolloin vuonna 1946 perustetun Hallan Tehtaan Työnjohtajakerhon piiriin kuului noin 40 teknistä. Kerhon tarkoituksena oli toimia jäsentensä henkisen tason ja ammattitaidon kohottamiseksi, järjestää luentoja, opintomatkoja, kursseja, jne.

Kerhon toimintamahdollisuuksia paransi vuonna 1950 yhtiöltä käyttöön saatu kerhorakennus. Varsinainen kerhotoiminta lakkasi myös tämän rakennuksen myötä, kun yhtiö vuonna 1967 ilmoitti purkavansa rakennuksen.

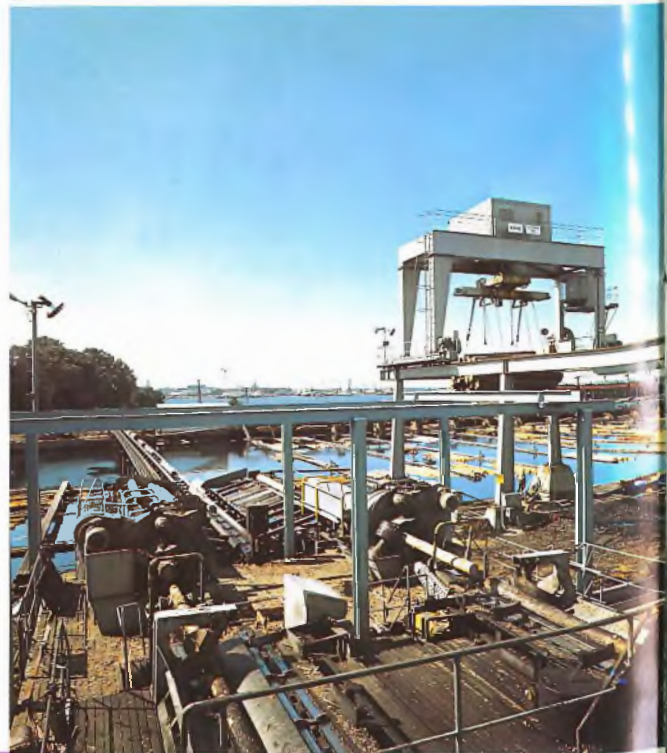
Viime vuosien toiminta on rajoittunut erilaisiin urheiluharrastuksiin, pikkujoulujuhliin sekä opintomatkoihin. Opintomatkoja tehtäisiin yhdysmies Karjalaisen mukaan enemmänkin, mutta esimerkiksi vastavierailujen järjestäminen Hallan teknisten pienen lukumäärän vuoksi tuottaa vaikeuksia. Hallan tekniset ovat kuitenkin yksityishenkilöinä kautta aikojen osallistuneet aktiivisesti Hallassa toimivien yhteisöjen, Hallan Visan, tehdaspalokunnan sekä Hallan Riistamiesten toimintaan.

1

Halla tänään

2

3

Hallan tehdas sijaitsee Suomenlahden äärellä Kotkan sataman läheisyydessä (1). Tukat saapuvat tehtaalle joko rautateitse tai autokuljetuksena. Puiden kuorinta tapahtuu sahan tukkialtaan äärellä (2 ja 5). Hallassa sahataan vuosittain 1,3 miljoonaa mäntytukkia.

6

5

Tukkien mittauksen suorittaa elektroninen mittauslaite (4). Sahaus tapahtuu uusilla kauko-ohjattavilla tukkivaunuilla (3). Lautatavara lajitellaan v. 1971 valmistuneessa automaattisessa lajittelulaitoksessa (6).

Kuoritut ja lajitellut tukit nousemassa altaasta kuljettimien avulla sahaan sahattaviksi. Sahauslinjoja on kolme. Hallan tehtaan tuotanto on normaalivuosina 130 000 kiintokuutiota erilaista sahatavaraa (7).

Koon mukaan lajitellut laudat putoavat koukkukuljettimesta alla odottaviin vaunuihin (8). Ennen loppukäsittelyä laudat upotetaan sinistymiseltä estävään Ky 5-liukseen, jota valmistetaan Kuusankoskella (9). Välivarastosta lautaniput siirretään rimoituslaitokseen, missä syntyy valmiita paketteja (10).

11

12

Hallan tehtaan kehysnaulaamossa valmistetaan trukkipalleteja, joita käytetään kuljetuksissa erilaisen tavaran alustoina. Kehysnaulaamossa työskentelee pääasiassa naisia (11). Naiset toimivat Hallassa myös nosturinkuljettajina (12).

Hallan sahatavarasta lastataan huomattava osa saaren omassa laiturissa, johon johtaa ulkomereltä seitsemän metrin syvyinen väylä. Tärkeimpiä ostajamaita ovat Englanti, Belgia, Tanska ja Ranska. Vientiin menee yli 90 % tuotannosta (13).

13

— Hallan eläkeläisillä on ollut aktiivista yhteistoimintaa jo noin 20 vuoden ajan. Eläkeläisten yhteistoiminnan alkuunpanijana oli Hallan tehtaan edellisen johtajan rouva *Evo Weckman*. Perhe-eläkeläiset mukaanluettuna Hallassa on eläkeläisiä tällä hetkellä noin 320, kertoi sosiaalitarkastaja *Lilli Olsson* Hallan tehtaalta.

— Hallan eläkeläisten aktiivijoukon muodostavat askartelukerhon noin 50 jäsentä. Askartelukerhossa valmistetaan puusta mm. kapiroarkkuja, puutarhakalusteita sekä erityisen haluttuja narpunoksia jakkaroita. Naiset valmistavat kudonnaisia. Askartelukerhon aikaansaannoksia myydään joulumyyjäi-

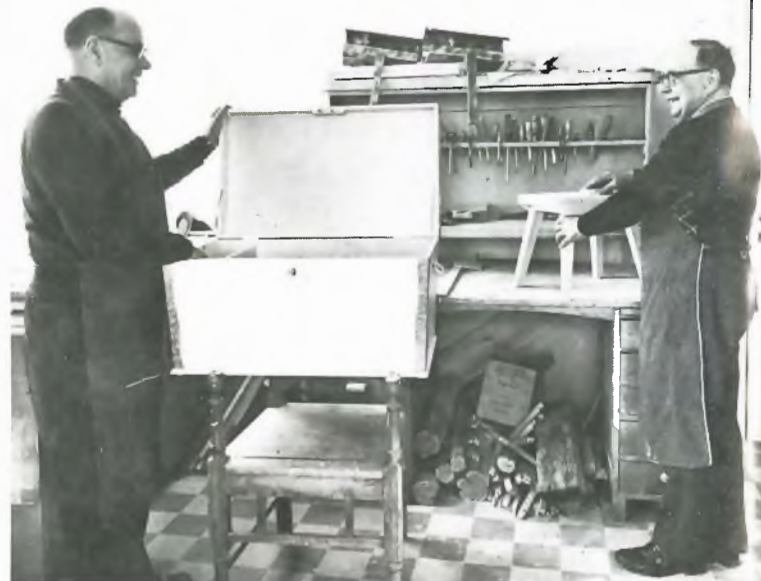
Hallan tehtaan eläkeläisten kerhotoiminta

sissä sekä niitä toimitetaan tilaustyönä. Parhailaan on suunnitteilla myyntipisteeseen avaaminen Hallan ruokalaan. Puutavaran askartelukerholaiset saavat yhtiöltä, kertoivat askartelukerhon puheenjohtaja *Emil Ilén* ja sihteeri *Aulis Valkonen*.

Myynnistä saamallaan tuloilla eläkeläiset järjestävät erilaista virkistystoimintaa, mm. matkoja. Tänä keväänä

tehtiin ensimmäinen ulkomaanmatka kohteena Tallinna. Yhtiön puolesta koko Hallan eläkeläisjoukko järjestetään vuosittain joulujuhla sekä yhden päivän kesäretki. Hallan eläkeläiset ovat myös aktiivisesti mukana kaikkien Karhulan eläkeläiskerhojen yhteistyöelimessä, jonka toimintaa kauppa tukee.

Sosiaalitarkastaja,
fil. maisteri *Lilli Olsson*.

Hallan eläkeläisten askartelukerhossa valmistuvat kapiroarkut ja jakkarat. Askartelukerhon puheenjohtaja Emil Ilén ja sihteeri Aulis Valkonen valmistelemassa töitään.

Hallan martat

Hallan Marttayhdistyksen puheenjohtaja *Kaija Virtanen*.

— Marttatyö on sotien jälkeisestä ajasta lähtien ollut Hallan naisten yhteistoiminnan päämuoto. Hallan tehtaan myötävaikutuksella perustettiin marttayhdistys, joka tunnettiin puolueettomana valtakunnallisena naisyhdistyksenä ja meillä oli silloin esimerkkinä naapurikylämme Sunilan Marttayhdistys, kertoi yhdistyksen nykyinen puheenjohtaja *Kaija Virtanen*. Ensimmäisessä perustavassa kokouksessa helmikuussa 1945 oli läsnä kahdeksan marttaa.

— Yhdistyksen viralliseksi nimeksi tuli aluksi Sunilan Marttayhdistys Hallan kerho, mutta kerhon toiminta oli täysin itsenäistä. Hallan kerho erosi Sunilan Marttayhdistyksestä vuonna 1951 ja jatkoi toimintaa Karhulan kauppa Hallan Marttayhdistyksenä.

— Hallan marttojen toiminnan näkyvimpänä muotona oli vuodesta 1946 aina tämän vuoden maaliskuuhun asti Martta -kioski. Kioski oli pitkään ainoa Hallan tehtaan läheisyydessä sijaitseva palvelupiste, mistä tehtaalaiset voivat ruokatunneillaan saada mm. kahvia. Kioskista saaduilla tuloilla martat ovat järjestäneet lukuisia kutoma-, ompelu- ja ruoka- sekä askartelukursseja, joille jokaisella hallalaisella on ollut mahdollisuus osallistua. Martat ovat toiminnallaan tukeneet myös eläkeläisiä sekä olleet emäntinä järjestämässä Hallan tehtaan yleisötilaisuuksia.

— Yhdistyksemme jäsenmäärä on nyt 46 ja toimintamme jatkuu samojen suuntaviivojen merkeissä kuin mitkä oli perustavassa kokouksessa määrätty, kertoi *Kaija Virtanen*.

Hallan Visa

Hallassa toimivista seuroista ja yhdistyksistä vanhin ja maineikkain on urheiluseura Hallan Visa, joka kaksi vuotta sitten vietti 75-vuotisjuhliiaan. Vuonna 1898 perustetun Hallan V.P.K:n voimistelu- ja urheiluseuran ensimmäisenä urheilumuotona oli voimistelu, mutta heti vuosisadan vaihteen jälkeen otettiin ohjelmaan myös yleisurheilu, jonka harrastaminen havaittiin kuitenkin vaikeaksi kallioisella saarella. Tämän takia kohdistettiin pian huomio lajeihin, joita voitiin harrastaa sisätiloissa. Seuran päälajeiksi tulikin pian paini.

Seuran toiminnan käännekohtaksi muodostui vuosi 1925, jolloin seura rekisteröitiin ja sen nimen perään liitettiin sana Visa. Seuraavina vuosina urheiluseura saavutti maineikkaimmat voittonsa, mm. painin hopeamitalin vuoden 1928 olympialaisissa.

Seura ei ole laiminlyönyt mitakaan urheilumuotoja. Vuodesta 1911 on säännöllisesti järjestetty jäsentenvälisiä hiihtokilpailuja, ja jonkin verran visalaiset ovat harrastaneet myös suunnistusta ja maastajuoksua. Painonnosto otettiin uudeksi lajiksi 1950-luvulla, ja 1960-luvulla seurassa innostuttiin harrastamaan kuntourheilua, mistä on osoituksena useat kiertopalkinnot paikallisten urheiluseurojen välisistä kuntokilpailuista. Jalkapallo, lentopallo ja jääkiekko ovat nykyisin myös seuran ohjelmassa.

Urheilullisen toiminnan lisäksi visalaiset ovat innolla harrastaneet myös henkisen kunnan ylläpitämistä. Näytelmät, laulu ja soitto sekä kansantanhut ovat taanneet seuran järjestämien iltojen ja tanssien onnistumisen.

Tämän vuoden alussa seuran jäsenmäärä oli 236 henkeä. Seuran toiminnasta vastaavat johtokunnan apuna

Hallan Visan voimistelijapojat esiintyivät seuran 75-vuotisjuhlassa vuonna 1973. Voimistelunäytöksen ohjasi palopäällikkö Erkki Wecksten.

jaostot, joita ovat paini-, palloilu-, hiihto- ja yleisurheilu-, nuoris- ja naisjaosto sekä huvitoimikunta. Seuran puheenjohtajana toimii *Jalo Koponen* ja sihteerinä *Risto Ollikainen*.

Hallan Riistamiesten puheenjohtaja *Esko Virtanen* ja johtokunnan jäsen *Pauli Lamminen* patoamassa lohiallasta Luumäen Valkjärvellä.

Hallan Riistamiehet

Metsästys- ja kalastusseura Hallan Riistamiehet perustettiin Hallan seuratalolla 20 vuotta sitten. Sysäyksen seuran perustamiseen antoi Kymin Osakeyhtiön lupaus vuokrata maitaan seuran käyttöön. Perustavassa kokouksessa syyskuussa vuonna 1955 oli mukana kymmenkunta hallalaista kalamiestä ja metsästäjää. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin sosiaalipäällikkö *Eero Leppä*. Nykyisin seurassa on jäseniä noin 60, ja puheenjohtajana toimii palomestari *Esko Virtanen*.

Seuran ensimmäisinä toimintavuosina tehtiin pääasiassa metsästys- ja riistanhoidollisia retkiä yhtiöltä vuokratuille palstoille. Vuonna 1967 aloitettiin järjestelmällinen riistanhoitotyö, mitä varten oli edellisenä vuonna laadittu säännöt. Riistanhoitotyötä suoritetaan jä-

senten välisenä kilpailuna ja talkootyönä.

Metsästystä harrastavia jäseniä on seurassa ollut vuosittain noin 20. Parhaimmat saaliit on saatu kanalinnuista ja jäniksistä. Ensimmäisen hirvenkaatoluvan seura sai vuonna 1974. Myös ampumaurheilua seuran jäsenet ovat harrastaneet koko toiminnan ajan.

Kalanviljely- sekä kokeilutoiminta aloitettiin vuonna 1966, jolloin seura sai yhtiöltä luvan Valkjärven vesien käyttöön Luumäellä. Seura on istuttanut järveen ja altaisiin mm. taimenia, siikaa ja kirjolohta sekä suorittanut koekalastusta. Valkjärvellä seuralla on myös käytössään yhtiöltä saatu Kumeikon kämpä ja sauna, jotka seura talteen on kunnostanut jäsenistönsä käyttöön.

Perhejuhlaiksi luonnehti Soinlahti Osakeyhtiön toimitusjohtaja, teollisuusneuvos Simo Kähäri (kuva 1) johtamansa yhtiön 25-vuotisjuhlia. Kähäri sanoi, että tilaisuuden tarkoituksena on osoittaa kunnioitusta kaikille niille henkilöille, jotka eri tehtävissä ovat tehneet työtä yhtiön piirissä. Soinlahtelaiten työn tuloksena on 25 vuoden aikana valmistettu 144 miljoonaa tiiltä, tuotettu sahatavaraa 520 000 kuutiometriä ja hankittu sahatukkeja 28 miljoonaa kuutiojalkaa.

25 vuotta saha- ja tiiliteol

2

Kunnioitusta osoitettiin mm. jakamalla yhtiöläisille (kuva 2) Keskuskauppakamarin ansiomerkkejä kaikkiaan 72. Työntekijöiden uskollisuutta kuvaa se, että juhlassa palkittiin noin kolmannes yhtiöläisistä vähintään kymmenen vuoden palveluksesta.

Soinlahti Osakeyhtiön työntekijöistä tulee kymiläisiä kesäkuun alussa, kun yhtiö fusioidaan Kymin Osakeyhtiöön. Kymi-yhtiön perustuotantoryhmän johtaja Antti Örmälä (kuva 3) sanoi toiminnan jatkuvan uusissa puitteissa aivan kuten tähänkin asti. Örmälä mainitsi sahatuotannon olevan tällä hetkellä vaikeuksissa, mutta arveli alan tulevaisuudennäkymien olevan valoi-

sampia. Tiiliteollisuuden hän katsoi olevan tulevaisuudessakin tuotannonalan, joka tukee sahatuotantoa.

Soinlahti Osakeyhtiö on alueensa suurimpia työnantajia. Tervehdyksiä juhlivalle yhtiölle tuli monelta taholta.

Soinlahti Osakeyhtiötä on koko sen 25-vuotisen taipaleen ajan palvellut mm. Väinö Repo. Ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta luovuttivat hänelle kauppaneuvoksetar Sirkka Siljamäki ja konsuli Lauri Salmi (kuva 4).

Jälkipolvia Soinlahdesta muistuttaa myös Soinlahdesta tehty laulu. Juhlassa sai kantaesityksensä Ahti Sonnisen säveltämä Laulu Soinlahdesta. Tulkitsijana oli professori Matti Lehtinen (kuva 5).

3

5

4

lisuutta

Pääjuhlan jälkeen tarjottiin juhluvieraille kahvit. Kahvipöydässä kauppaneuvos Sipi Siljamäki (oik.), metsänhoitaja Aarno Mäkinen ja pankinjohtaja Veli Hirvilampi (kuva 6).

Ansiomerkin saajien puolesta yhtiötä kiittänyt Väinö Repo totesi, että työmaan tulo kotinurkille esti monen kodin autioitumisen. Yhtiön tulosta lähtien on työtä riittänyt niin nuorille kuin vanhemmille. Juhlien yleisön ikäjakautuma todisti veteraanin sanat oikeiksi (kuva 7).

Työntekijöiden tervehdysten juhli-
valle yhtiölle toivat pääluottamusmies

6

7

8

Sulo Ukkola ja ammattiosaston sihteeri Elvi Tajakka (kuva 8). Ukkolan mukaan työnantajien ja työntekijöiden suhtautuminen on tähän mennessä työsuhteasioissa ollut asiallista. Hän toivoi uuden yhtiön ja työntekijöiden välien muodostuvan yhtä hyväksi.

Suurena työnantajana Soinlahti Osakeyhtiö on vaikuttanut paljon myös Iisalmen kaupungin taloudenpitoon.

Myös kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Matti Jääskeläinen (kuva 9) näki Soinlahden tulevaisuuden turvattuina ison yhtiön piiriin liitettynä.

Lauri Viidan Luominen-runon esitti juhlassa Juhani Häkkinen (kuva 10).

Ylä-Savon ammattikoulun ruokalassa tarjottiin satapäiselle juhluvierasjoukolle kahvit (kuva 11).

11

9

10

Hallan eläkeläiset

1

"Te, jotka olette ensimmäisinä tulleet Hallaan töihin, te myös ensimmäisinä aloitatte Hallan juhlat." Näillä sanoilla toivotti sahanhoitaja Pauli Hartikainen (kuva 1) Hallan tehtaan eläkeläiset tervetulleiksi muistojen merkeissä vietettyyn tapaamiseen 20. toukokuuta Hallan seuratalolle. Eläkeläisten tiistai-tapaaminen aloitti Hallan 100-vuotisjuhlien neljälle päivälle ajoittuneet tapahtumat.

Koivuvin, kukin ja vanhoin Hallan valokuvin somistettu seuratalon juhlasali täyttyi ääriään myöten ja eteiseen

2

3

4

asti, kun noin 250 eläkeläistä (kuva 2) oli noudattanut kutsua. Kun oli puristettu käsiä, kysely vointia ja kuulumisia, aloitettiin juhla yhteislaululla. Maisteri Lilli Olssonin vetämiin ja Karhulan Työväenopiston eläkeläisten musiikkiyhtyeen säestämiin kansanlauluihin yhdyttiin voimakkaasti (kuvat 3, 5, ja 9). Laulettiin myös Hallan eläkeläisten askartelukerhon nimikkolaulu sävelellä "Arvon mekin ansaitsemme..."

5

muistelivat

6

ympäri, kiramot ne nosti maihin, koukut pyöri päivin öin. Tukit kasaan aina kolkkaa, miehet yli hyppi polkkaa, raskas oli päivän työ.... Rasamentin muistaa kaikki, avotaivaan tivolin, siinä oli miestä, naista, lautaa tuli monenlaista. Kukin kiskoi omiaan, oli pakkanen tai helle, työtä oli jokaiselle, vaunut täyttyi yhtenä.... Näin ne kuvat meille näytti, miten ennen elettiin, vaikka raskaat päivät teimme, kuvat mieltä lämmittää, hidastetun filmin lailla, ajat menneet koskettaa.

7

Vanhoista iltama-ajoista toi juhlaan tunnelmia Hallan oma poika, palomestari Esko Virtanen, joka tulkitsi Nummisuutarien Eskon hääaatoksia (kuva 4).

Menneitten, usein myös raskaiden työpäivien, mutta myös vapaa-ajan ja juhlahetkien iloisiin muistoihin eläkeläiset johdatteli Eino Kostamo (kuva 6) kronikallaan "Vanhat kuvat kertoo".... Tukkilautat kaikkialla, saarta täällä

Menneistä ajoista ja vanhoista työmenetelmistä kertoi myös filmi "Nippuja, nippuja", jota katseltiin kahvia odotellessa. Kun pöydän antimet olivat piristäneet kuumuuden väsyttämää mieltä, oli taas laulun vuoro. Ja ennenkuin erottiin, siirtyivät kaikki kepeäjalkaiset lattialle Karhulan Työväenopiston eläkeläistanssijien muistutettua mieliin, miten sitä ennen kehruvalssia, kikka-puuta ja polkkaa iltamissa tanssittiin.

10

Lisää tilaa ja asuntoja Heinolan tehtaalla

Heinolan tehtaalla rakennetaan. Helmikuussa alkanut tehdaslaajennus on edistynyt aikataulun mukaisesti, joten Nynäsin taimitarhan alueella on tänä päivänä pystyssä 3 000 neliön teräsrakenne levykoneistamo. Eikä tässä kaikki. Kesäkuun 6. päivänä saatiin harjakorkeuteen Kymin Osakeyhtiön Heinolan tehtaan henkilöstölleen rakennuttamat, 62 asuntoa käsittävät kaksi kerrostaloa. – Tehtaan terveysaseman laajennus valmistuu elokuun alkuun mennessä.

— Kymin Osakeyhtiössä on vuosikymmenien aikana tuettu asumista ja omistusasuntojen hankintaa monin muodoin. Aiemmin tukitoimet kohdistuivat yksipuolisesti omakotitalojen rakentamiseen. Kun kaupunkimainen rakentaminen edistyi ja kerrostalorakentaminen saavutti nykyisen valta-asemansa, alettiin epäkohdaksi kokea se, että tukitoimenpiteet eivät saavuttaneet kaikkia samalla tavoin, totesi Heinolan tehtaan isännöitsijä *Rauno Renko* puhuessaan rakennuttajan edustajana Lammaskallionkadun kerrostalojen harjannostajaisissa kesäkuun kuudentena.

— Viime vuonna otettiin sitten käyttöön uusi järjestelmä, jossa etuus ja tukitoimet ovat riippumattomat asunnon rakentajan virka-asemasta, palkasta, varallisuudesta, kotipaikasta

ja rakentamistavasta. Ensisijaisena muotona on asuntotukilainojen välittäminen ja siihen liittyvä korkotuki, sanoi isännöitsijä Renko.

Heinolan tehtaalla tehtiin muutama vuosi sitten mielipidetiedustelu, mikä asumismuotoa henkilöstöä eniten kiinnostaa. Tällöin todettiin, että yli 80 prosenttia vastanneista halusi asua omistusasunnoissa — näistä lähes puolet halusi omakotitalon. Tällä hetkellä henkilöstön piirissä on rakenteilla tai suunnitteilla parikymmentä omakotirakennusta, jotka valmistuvat tämän ja ensi vuoden aikana. Lammaskallionkadun kerrostaloista ei ollut kesäkuun alkuun mennessä vielä varattu kaikkia asuntoja, mutta talojen valmistumiseen mennessä uskotaan asuntojen tulleen varatuiksi.

Oikealla loppukesästä valmistuva Heinolan tehtaan levykoneistamohalli. Hallin ja vasemmalle jäävän vanhan tehdasrakennuksen päädyn väliin rakennetaan materiaalinkäsittelypiha.

Työsuhdeasuntoja on Heinolan tehtaan hallussa kaikkiaan 150, jotka nyt toteutuvan rakennushankkeen kanssa riittänevät lähivuosiksi.

Tehdaslaajennus

Heinolan tehdastilojen laajentaminen alkoi helmikuussa. Ensimmäisessä vaiheessa Nynäsin taimitarha-alueella nousee levykoneistamo. Tämän viereen rakennetaan myöhemmin samanlainen halli suurten kattiloiden kokoonpanoa varten. Uusien tehdashallien rakentami-

Heinolan tehtaan laajennusprojektin päällikkö dipl.ins. Pentti Holopainen ja rakennustyön valvoja, rakennusmestari Reino Salomaa Kuusankoskelta taustanaan elokuussa valmistuva 3 000 neliön levykoneistamon teräsrakenteet.

Aune, Veikko ja pikkumies Tapio Vartiainen muuttavat Lammaskallionkadulle kahden huoneen ja keittiön asuntoonsa heti talon valmistuttua.

seen liittyy myös laaja vanhojen tehdastilojen uudelleenjärjestely sekä materiaalipihan rakentaminen.

Terveysaseman laajennus

Pääporttirakennuksessa olevaa terveysasemaa laajennetaan. Terveysasemalla on tähän asti ollut noin 50 neliötä lääkärin ja työterveyshoitajan käytössä. Nyt terveyskeskusta laajennetaan saman verran. Lisätilat käytetään lähinnä vastaanottoiloiden lisäämiseen sekä röntgenosastoa varten. Toiminta uusissa tiloissa alkaa täysimittaisesti syyskuussa. Terveysaseman laajennuksen yhteydessä Heinolan tehtaalle palkataan toinen työterveyshoitaja. □

Kaupunginjohtaja Raimo Salmi:

Yritysten tukema omistusasuntotuotanto saa kaupungilta täyden tuen

Jyrängön alueen saaminen asutukseen on helpottanut Heinolan kaupungin tonttitilannetta. Tontteja on tämän hetken tarvetta varten, totesi Heinolan kaupunginjohtaja Raimo Salmi Lammaskallionkadun harjannostajaisissa antamassaan haastattelussa.

Lähivuosien tarvetta varten tontteja ei sen sijaan ole. Heinolan pohjoispuolella on maata, mutta siellä ei ole kunnallistekniikkaa. Me toivomme, että saisimme kaavoitetuksi kaupungin eteläpuolelta – kunnallistekniikka on jo vieressä – niin paljon, että täältä voitaisiin osoittaa seuraavat tontit parin kolmen vuoden kuluttua.

Kaupunginjohtaja Raimo Salmi totesi Heinolassa valmistuneen suhteellisen mukavasti asuntoja asukasmäärään nähden, mutta on muistettava, että puisen pikkukaupungin luonteen muuttuminen ja toisaalta asukasmäärän kasvaminen noin 300 vuodessa on luonut tavallaan kaksinkertaisen asutokysynnän.

Vuokra-asuntotuotannossa Heinolan kaupunki on ollut mukana jo pitkään puolikunnallisessa muodossa mm. Kymin Osakeyhtiön kanssa. Tänä vuonna valmistuu ensimmäinen täysin kunnallinen vuokratalo Heinolaan.

Lammaskallionkadun kahden kerrostalon kaltainen, yrityksen tukema omistusasuntorakentaminen on nähty kaupungin taholta erittäin myönteisenä asiana.

Kun kaupungin elimissä tulevaisuudessa käsitellään asuntohallituksen lainoja, saa yrityksen tukema omistusasuntotuotanto varmasti kaikkien ryhmien tuen, sanoi kaupunginjohtaja Salmi.

Elämäni kevät

Juhlat eivät näy tällä vuosikymmenellä loppuvan. **Hallan 100-vuotisjuhlista** juuri selvisimme kunnialla, kun pitää ruveta ajattelemaan Juantehintaan 230-vuotisjuhlia ensi vuonna ja Heinolan tehtaan 25-vuotisjuhlia 1977. Samana vuonna myös Salon tehdas viettää 50-vuotissynttäreitä, sillä Salon valimo perustettiin 1927.

Kovimman helteen Hallan kekkereistä sai osakseen tehtaan sosiaalitarkastaja, fil. maisteri **Lilli Olsson**. Hän kuului juhlallisuuksia järjestelleeseen päätoimikuntaan ainoana naisena ja toimi puuhakkaana organisaattorina.

— Elämäni kevät! Kaksikymmentä miestä aina ympärilläni, hihkasi Lilli.

Juhlien päätoimikuntaan kuuluivat lisäksi pääluottamusmies **Jaakko Hassinen**, toimistopäällikkö **Osmo Markkanen**, teknikko **Åke Halme** ja sahateknikko **Jouko Myllynen**.

Kemujen monipuolinen ja touhukas hommamies oli palomestari **Esko Virtanen**, joka kaikesta nähdystä päätellen voisi vallan mainiosti koska tahansa pitää ns. yhden miehen show'n. Hän järjestää, näyttelee, kirjoittaa, lausuu, kuuluttaa, tanssittaa, laulattaa ja tiukan paikan tullen varmaan soittaakin.

Mukavaa, että lukijamme lähettävät meille vanhoja kuvia julkaistavaksi. Nytkin tuli Voikkaan paperitehtaalta ylimestari **Teuvo Vesasen** välityksellä oheinen PK 2:n miehistöstä otettu valokuva v:ltä 1930. Kuvassa oik:lta koneenhoitaja **Edvard Luukas**, silinterimies **Vilho Vainio**, rullamies **Väinö Lindström**, apurullamies **Pauli Relander** ja prässipoika **Erkki Lindberg**. Kaikesta päätellen tässä seisotaan arvojärjestyksessä.

Paperin tekijöitä

Mainittakoon tässä samalla, että valokuvien luovuttajat saavat meiltä kuvansa takaisin niin halutessaan. Me kuvautamme vanhat kuvat uudelleen, joten toimituksen valokuva-arkistoon jää niistä kopio.

Hallan eläkeläiset saapuivat sankoin joukoin omiin muistelemissjuhliinsa seuratalolle 20.5. Eivät meinanneet penkit piisata. Siellä oli jäyhää vanhaa paappaa, kuten tuo **Viljam Suhonenkin**, jonka kuva on lehtemme sivulla 23. Hän tuli juhlapaikalle jo hyvissä ajoin, istuskeli eteishallissa ja vaihtoi sanan yhden jos toisenkin vanhan tutun kanssa. Oli siellä runsaasti myös naisväkeä, jonka jalannousu luonnisti hyvin, kun tanssia alettiin.

Nämä ikäihmiset muistelivat Hallan entisiä aikoja, jolloin sahalle tultiin töihin aamulla kuudeksi ja illalla kuudelta päästiin kotiin. Toiset astuivat remmiin silloin ja olivat puolestaan aamukuuteen. Molemmilla löyseillä oli oma sahanvalttarinsa ja kovaa kilpailua paremmuudesta käytiin löysien kesken.

Kesälomia ei silloin ollut. Haminan markkinoilla käytiin

Terveisiä Viljamille

ja lahtipäivä saatiin aina työstä vapaaksi. Jokaisella perheellä oli sika, toisilla kaksikin. Oli myös lampaita ja tietenkin koiria ja kissoja. Joillakuilla oli kanejakin. Sian teurastus oli suuri asia. Vuosisadan vaihteesta kapinaan asti lahtipäivä oli vapaa työstä. Lahtisoppaa keitettiin niin paljon, että siitä riitti tarjota naapureille ja työtovereillekin.

Mainittakoon tässä vielä, että yhtiön elokuvaaja **Kalevi Pihkala** tiedotusosaston kesäharjoittelija **Pekka Longan** kanssa filmasi kaikki Hallan juhlatapahtumat. Tulevaisuudessa saamme nähdä Hallan 100-vuotisfilmin ja palauttaa mieliimme juhluvuoden tapahtumia.

— Saanko Verla 44.
— Haloo...
— Täällä on Kari Suhonen tiedotusosastolta. Onko emäntä tavattavissa?
— Ei ole nyt sisällä.
— Kuka on puhelimessa?
— Täällä on siivoja.
— No, kulkaapa, ottakaa kynä ja paperia ja kirjoittakaa emännälle tiedoksi, että sinne tulee tänään vuorineuvos vieraineen.
— No eipäs ole emäntä mitään sanonut...
— Ei siinä sen kummempaa. Minä tulen mukaan. Kun-

Tosijuttu

han vain olisi paikat kunnossa.
— Minähän täällä siivoan kaiken aikaa. Kyllä emäntä nyt hämmästy, kun vuorineuvos tulee tänne!
— Pitäisi ilmoittaa Pukkilalle, että tulisi näyttämään sen filmin.
— Ai, Pukkilalle... Onkohan tämä nyt oikeassa paikassa???
— Onkse Verlan lomakylä? Verla 44?
— Ei kun tämä on Verla 4!

tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan mitä puhutaan tästä puhutaan

Hyviä kuljettajia

Kuusankoskella Koskelassa oli 16.5. juhlatilaisuus, jossa kuljetusosaston päällikkö **Antero Ahola** jakoi **Hyvän kuljettajan ansiomerkkejä** 17:lle kuljetusosaston henkilökuntaan kuuluvalle.

Hyvän kuljettajan ansiomerkki on tunnustus hyvästä toiminnasta liikenteessä. Merkin tarkoitus on edistää liikennekulttuuria, nostaa oikeaan arvoonsa liikenneturvallisuus sekä liikenteen parissa tehty työ, korostaa vastuuntuntoista liikenteeseen osallistumista sekä kohteliasta ja hyvää ajotapaa, sanotaan ohjeissa.

Ansiomerkkejä on kolmenlaisia: hopeoitu ansiomerkki, kullattu ansiomerkki ja kullattu ansiomerkki laakerinlehdillä. On saatavana myös ansiomerkkejä vastaavia vaunumerkkejä, joita ovat oikeutettuja käyttämään vain vastaavien an-

siomerkkien saajat.

Kullatun ansiomerkin saivat **Oiva Avikainen, Jaakko Heiskala, Veikko Palenius, Matti Rämä, Niilo Sirén, Toivo Saarimäki** ja **Alpo Starck**. Hopeoidun merkin saivat **Matti Alanne, Veikko Hall, Olavi Laitinen, Veijo Laurila, Toivo Muukka, Eero Puranen, Aarne Rahikainen, Kalevi Salmi, Timo Suomalainen** ja **Anssi Virtanen**.

Tilaisuudessa edusti Autoliiton hallitusta kuljetusosaston ylimestari **Jalo Sahala**.

— Hyvän kuljettajan ansiomerkki on perustettu 1931. Meillä jaettiin näitä merkkejä ensimmäisen kerran 1948. Siitä lähtien kullattuja ansiomerkkejä on jaettu yhteensä 17 ja hopeoituja 54, kertoi kuljetuspäällikkö Ahola.

Kuvassa ansiomerkin saajia. Kuvasta puuttuvat Laurila, Starck, Laitinen ja Rahikainen.

Sellu ja Star

Star-yhtiö on joutunut 100-vuotisjuhlallisuuksiensa yhteydessä monien eri huomionosoitusten kohteeksi. Kerroimme Blackburnissa pidetyistä juhlallisuuksista jo edellisessä Kymiyhtymässä, mutta tulkoon esitellyksi vielä yksi onnitteletilaisuus. Tällä kertaa oli asialla yhtiön perustuotantoryhmä ja sen johtaja **Antti Örmälä**. Hän totesi toimitusjohtaja **Erik V. Olanderille** pitämässään puheessa mm. näin:

— Kymiyhtiön selluteollisuus on oppinut tuntemaan Star Paperin rehtinä ja hyvänä asiakkaana, joka on aina tiennyt mitä tahtoo. Erityisesti korostan sitä, että Star on toiminnallaan edesauttanut myös Kymyn selluteollisuuden eri massalaatujen kehitystyötä. Tämän menestyksekkään ja kiinteän yhteistyön johdosta haluamme onnitella juhlivaa Star Paperia tunnetun suoma-

laisen keramiikkataiteilijan **Francesca Lindhin** seinäläytällä, joka symbolisoi Suomen 'vihreätä kultaa'.

Tulkoon vielä siis mainitukseksi, että Kuusankosken sellutehtaat toimittavat Starille kaiken sen massan, jota tarvitaan Blackburnin ja Barnsleyn paperitehtailta.

Sehän se

Viimekertaiseen kuva-arvoitukseemme saimme odottamattoman monta vastausta eli kaksi. Kiitoksia mielenkiinnosta ja terveisiä Eerolaan Sopsen Antille ja Kymyn sellutehtaalte Hatvalan Mailille.

103-vuotias

Koskenrannassa entisen tehtaan sairaalan eli nykyisen Kymintehtaan poliklinikan vieressä ollut **1872 rakennettu talo** on nyt purettu. Haikein mielin viimeisenä tervehdyksenä tälle kauniille rakennukselle julkaisemme oheiset kaksi kuvaa. Uikokuva on otettu poliklinikalta päin ja sisäkuvassa on olohuone koristeelliseen kattorakennelmiseen ja uuneineen.

Kuvassa mestari ja mestarin käsi. Tuolla kädellä sitä on kirjoitettu 'Tuntematon Sotilas' ja 'Täällä Pohjantähden alla'.

Kirjailija **Väinö Linna** vieraili 16.6. Kuusankoskella, jossa parhailaan kuvattiin suomalais-unkarilaista yhteistyöelokuva. Tämä kokoillan televisioelokuva perustuu kirjailija Väinö Linnan käsikirjoitukseen.

Tapauksen kunniaksi järjestettiin Voikkaan klubilla tiedotustilaisuus, johon osallistuivat mm. kirjailija Väinö Linna, elokuvaohjaaja **Istvan Szintai**, kuvaaja **Sandór Sára** ja toimistopäällikkö **Heimo Palander** TV 2:sta. Lehtiväkeä oli paikalla toistakymmentä henkeä.

Unkarilainen ohjaaja-kuvaaja **Sandór Sára** on hänkin maailmanmestaruusluokkaa. Erkkä Lehtola kirjoittaa kirjassaan '24 kuvaa sekunnissa' unkarilaisesta elokuvasta **Szinbad**, jonka **Sára** on kuvannut, mm. seuraavaa: "Elokuvasa on suhteet ulkoiseen todellisuuteen katkaistu, mutta samanaikaisesti **Szinbad** on mitä upein näyttö viimeistellyn, kauniin ja upeasti toteutetun elokuvakerronnan keinoista. Surrealismia, pirstotua ajankäsitystä **Alain Resnaisin** tapaan, rakastajan yksinäisyyttä, muistoja, henkäyksiä, kaunotaidetta — ja kaikki tämä tuon maagisen taiturin **Sandór Sáran** kuvallisen toteutuksen siivittämänä: **Sandór Sára** (s. 1933) on ollut uudelle unkarilaiselle elokuvalla vähintään yhtä merkityksellinen

Kuuluisuuksia

hahmo kuin **Raoul Coutard** Ranskan 'uudelle aallolle'. **Szinbadin Sára** on kuvannut — aivan sananmukaisesti — henkeäsalpaavan upeasti, omassa tuotannossaan ohjaajana hän on keskittynyt tutkimaan mm. mustalaiskulttuurin häviämistä ja taiteilijan vastuullisuutta. Kaikkiaan hän on antanut tärkeän panoksen Unkarin elokuvalle."

Niin että sellainen mies filmaa tätä suomalais-unkarilaisesta yhteistyöelokuva, jonka työnimenä on 'Suomi'. Se kuvaa suomalaisen yhteiskunnan rakenne- ja asennemuutoksia toisen maailmansodan jälkeen. Elokuvan ensi-ilta on samanaikaisesti Suomen ja Unkarin Televisiossa Suomen itsenäisyyspäivänä 6.12.1975.

Alpeilta

Taas kesän tulon myötä ovat yhtiö ja koko Kuusankosken kaupunki saaneet lisää kansainvälistä väriä. Kävimme tapaamassa Voikkaalla ensimmäistä viikkoaan viettävää rouva **Kathleen Dufourd**ia, jonka mies **Jean Dufourd** toimii pastatehtiön asennuspäällikkönä uuden päällystyslaitoksen työmaalla.

Lehtemme viime numerossa oli artikkeli, missä käsiteltiin koko yhtiön piirissä ilmentyneitä julkaisuja. Puutteellisten lähdetietojen johdosta oli jätetty päässyn johdosta virhe länsi-saksalaisen **Nordland Papierin** henkilökunnan julkaisun kohdalle. Saimme kirjeen yhtiön toimitusjohtajalta **Veijo Valveelta**, joka toteaa näin:

Arvoisa Päätoimittaja "Kymi-yhtiön" numerossa toukokuu 2/75 julkaisemassanne artikkelissa 'Henkilöstölle tarkoitetut julkaisut merkittävä osa sisäistä tiedotusta' mainitsitte mm. Die Nordland-Schwalben kohdalla: "Erikaisuutena tämän lehden kohdalla mainittakoon, että sillä ei ole varsinaista päätoimittajaa, vaan lehden kokoavat ns. työneuvoston edustajat, jotka vastaavat Suomessa lähinnä tuotantokomitean jäseniä." Koska esittämämme tieto on virheellinen, pyydän Teitä lehtenne seuraavassa numerossa esittämään oikaisuna seuraavaa: Erikaisuutena tämän lehden kohdalla mainittakoon, että sillä ei ole varsinaista päätoimittajaa, vaan lehden toimit-

Nordland oikaisee

taa toimitusneuvosto, johon kuuluu edustajia työntekijöiden, virkailijoiden ja ns. johtavien virkailijoiden piiristä. Myös ns. työneuvoston edustajia, jotka vastaavat Suomessa lähinnä tuotantokomitean jäseniä, on miltei säännöllisesti kuulunut toimitusneuvostoon.

Ystävällisin terveisin

Veijo Valve

toimitusjohtaja

p:sta Tuula Mutke

Kiitoksia tarkkaavaisuudesta ja parhaan terveisemme koko Nordland-Schwalben toimitusneuvostolle.

Dufourdit ovat kansainvälinen aviopari, sillä **Kathleen Dufourd** on syntyjään englantilainen ja **Jean Dufourd** ranskalainen. Rouva **Dufourdin** kotikaupunki on **Blackburn**, missä hän työskenteli yhtiön **Starin** tehtaiden pääkonttorissa puhelinkeskuksen hoitajana ennen naimisiin menoaan ja muuttoaan Ranskaan noin neljä vuotta sitten. Starilla hän tapasi myös asennustehtävissä olleen ranskalaisen aviomiehensä.

Dufourdien koti on alpeilla **Aux-les-Bains**'ssa, joka on turistikaupunki lähellä Sveitsin rajaa ja Geneveä. Rouva **Dufourd** kertoi jo ikävöivänsä Ranskaan, mutta niin hän sanoi tehneensä myös viime käynnillään Englannissa, vaikka se on hänen kotimaansa. **Aix-les-Bains** on kaunis kaupunki järvineen, alpit taustalla,

ja siellä heillä on oma talo. **Dufourdit** viipyvät Suomessa kuusi kukautta. **Kathleen Dufourdin** päivät kuluvat suuren virkamiestalossa sijaitsevan suomalaisen "kotinsa" hoidossa. Ostoksilla hän on käynyt Kuusankoskella, missä hän sanoi kaupoissa selviytyneensä hyvin, sillä monet myyjät puhuivat englantia. Sitä hän vain ihmetteli, miksi kaupat suljetaan niin aikaisin.

Sopiiko kysyä?

Verlan lomakylän sääntöjen 6. pykälä kuuluu seuraavasti:

"Verlan lomakylä on tarkoitettu siellä oleville levoksi ja virkistykseksi. Järjestysrikkomukset tai häiritsevästi päihtyneenä esiintyminen saattavat aiheuttaa loman keskeytymisen. Koiria eivät lomaviettäjä myöskään saa tuoda Verlan lomakylään".

Ensinnäkin on hieman huvittavaa, että koirat ja humalikkaat ovat saaneet tuomionsa samassa pykälässä, mutta ennen kaikkea haluan kysyä, miksi lomalaiset eivät saa tuoda koiraa mukanaan lomakylään? Onko koirista todella niin paljon haittaa? Oletetaan, että lomalle tuleva yksi-

näinen henkilö tai perhe jättää, voi jättää tai haluaa jättää yhden perheenjäsenen eli koiransa täysihoitoon vieraalle päiväksi pariaksi tai viikoksi? Onko koirakielto ympärivuotinen? Mitä haittaa oletetaan aiheutuvan, jos lomalaiset tuovat koiransa mukanaan lomakylään?

Koirathan on kesäaikana pidettävä kytkettyinä metsästyslain mukaan, joten siinä suhteessa ei ole pelkoa, että ne juoksentelisivat yksinään kylällä. Pyydän vastausta kysymyksiini ja toivon, että sääntöjen 'koirapykälä' tarkistetaan. Muistettakoon myös, että jos koira käyttäytyy huonosti, on syy melkein aina sen isännässä.

Nimimerkki "Häntä pystyy"

Arvoisa kysyjä kiinnittää huomionsa seikkaan, jota Verlan hallintokunnassa pohdittiin tarkkaan ennen kuin tehtiin päätös koirien porttikiellosta Verlan lomakylään. Kielteiseen kantaan on vaikuttanut se, että aikaisempina vuosina on lomakylän henkilökunnalle tullut siinä määrin valituksia lomailevien koirien haukkumisesta etenkin iltaisin, että asiaa ei voitu enää sivuuttaa.

Eri asia on sitten kokonaan se, että lomakylän säännöissä on erheellisesti sijoitettu päihtyneet ja koirat samaan järjestyspykälään. Tämä on kyllä täysin tahaton virhe. Mitä

muuten tulee koko asiaan, niin hallintokunta ei ole halunnut rankaista sen enempää koiria kuin niiden omistajiakaan, vaan on pyrkinyt noudattamaan lomailijoiden taholta tulleita selväsanaista vaatimusta. Valitettavaa tietysti on se, että monille perheille ja erityisesti yksinäisille henkilöille koiran sijoittaminen loma-ajaksi muualle tulee aiheuttamaan päänvaivaa ja mahdollisesti vaikeuksiakin. Tässä suhteessa on hallintokunta ja sen jäsenet (joukossa myös koiranomistajia) tehnyt päätöksen koirapykälästä 'häntä koipien välissä'.

Verlan hallintokunta

Mitä kuuluu?

Kahdenlaisen tunnustuksen saamista merkitsivät toukokuun alkupäivät Kymi-yhtiön metalliryhmän palveluksessa olevalle koneteknikko **Jaakko Ahopalo**lle. Kohua herättänyt sunnuntaimaalareiden näyttely Helsingissä toi Ahopalon kymmenien tuhansien näyttelyssä käyneiden tietoisuuteen. Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiö puolestaan myönsi taiteilijalle apurahan oman näyttelyn pystyttämistä varten.

Jaakko Ahopalo vastaa metalliryhmän esitetuotannosta ja sen graafisesta asusta. — Harrastus tukee näin ollen leipätyötä ja päinvastoin, sanoo Ahopalo. — Näkemykseni mukaan Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiö on yhtiöläisten harrastus- ja kulttuuritoiminnan tukijana merkittävä.

Ahopalon mukaan jakoperusteisiin puuttuminen puolustaisi paikkaansa.

— En ymmärrä, että säätiön rahoja käytetään kouluttamiseen. Kouluttaminen on muutenkin yhtiön tehtävä.

Toisaalta Ahopalo haluaa muistuttaa harrastajia siitä, että heidän on rohkaistuttava ja tultava esiin ja anottava apurahoja. Myös Kymin Osakeyhtiön piirissä voitaisiin Ahopalon mukaan kokoontua keskustelemaan taideasioista.

Taiteilijana Ahopalo on itse tullut esiin vasta pitkän harjoittelun jälkeen, sillä maalauksia on syntynyt jo vuo-

desta 1946 lähtien. Ahopalo itse on 1950-luvun lopulta lähtien maalannut systemaattisesti. Viipurin taideyhdistyksen piirustuskoulu Lappeenrannassa ja Helsingin työväenopisto ovat olleet tärkeimmät opinahjut taiteilijan tiellä. Uudenmaan alueen taiteilijoiden yhteisesiintyminen Hyvinkäällä toi Ahopalon taulut "ylös kellarista" ensimmäisen kerran. Kyseisessä näyttelyssä myös syntyi ajatus myyntinäyttelyn järjestämisestä. Kolmisenkymmentä taulua käsittävä oma näyttely järjestetään näillä näkymillä ensi syksynä Karkkilan Säästöpankin tiloissa.

Vaikka Ahopalo onkin taiteilijana naturalisti, on myös teollinen ympäristö esitetuotannon ohella se alue, jossa taiteilevan teknikon värisilmää käytetään hyväksi. Högforsin valimon sisä- ja ulkotiloja on viime aikoina maalattu voimakkein värein. Värit ovat Ahopalon käsialaa.

Tehdastilojen maalauttamisen voimakkain värein ei kuvasta Ahopalon maalausten luonnetta, sillä hän on vähäväristen sävyjen käyttäjä. Kesän ajaksi inspiiraatio kuolee kokonaan. Leipätyössä kuitenkin värit elävät kesälläkin. Sen todistaa mm. halkileikkauskuva höyrykattilasta, jossa hehkuvat värit ovat tulosta öljymaalauksen soveltamisesta tekniikan kuvalliseen ilmaisuun. □

Reijo Virta

Hallan 80-vuotias tehdaspalokunta

Hallan tehdaspalokunta vietti 80-vuotispäiväänsä 19.4. aloittamalla juhllaisuudet Hallan Muistokivellä, jonka äärellä palokunnan ottivat vastaan tehta- isännöitsijä *Börje Carlson*, palopäällikkö *Erkki Wecksten*, toimistopäällikkö *Osmo Markkanen* ja ins. *E. V. Oikkonen*. Isännöitsijä Carlsonin puheen jälkeen laskettiin seppelä Muistokivelle.

Juhlapäivän ohjelmaan kuului tehdaspalokunnan sammutusyksikön kalusto- ja suihkunäytös sekä poikien joukkueiden välinen kalustokilpailu Into Saarion lahjoittamasta maljasta. Kilpailun voitti Halmeen joukkue.

Illalla seuratalossa pidettiin juhlaillanvietto. Palopäällikkö Erkki Wecksten kiitti tervehdyspuheessaan palokuntalaisia harjoitusalttiudesta ja hälytysvalmiudesta. Tilaisuudessa esitti laulua palokuntapoika *Jyrki Ahlgren* ja historiikin palomestari *Esko Virtanen*. Hänen laatimansa oli myös kavalkadi, jossa esitettiin palokunnan historiaa nykypäivään asti.

Palokunnan kunniajäseniksi kutsuttiin palosuojelujohtaja, isännöitsijä *Börje Carlson* ja kolme eläkkeelle siirtynyttä palokuntalaista, ent. palopäällikkö *Emil Wecksten* sekä *Väinö Ylönen* ja *Arvo Mäkelä*.

Palolautakunnan jäsen *Allan Brunila* ja palopäällikkö Erkki Wecksten jakoivat Suomen Palontorjuntaliiton ansiomerkkejä seuraaville palokuntalaisille:

palontorjuntaristi isännöitsijä *Börje Carlsonille*, palontorjuntamitalit teknikko *Åke Halmeelle*, laitosmies *Esko Hämäläiselle*, trukinkuljettaja *Matti Kettuselle*, levyseppä *Jaakko Koivusaarelle*, autonkuljettaja *Aulis Laakoselle*, laivuri *Oiva Lommille*, sukeltaja *Voitto Myläräiselle* ja vartija *Oiva Palmulle*. Suomen Palopäällystöliiton ansioristi ojenettiin palopäällikkö *Erkki Weckstenille* ja ansiomitali palomestari *Esko Virtaselle*.

Tilaisuus päättyi tansseihin. Musiikista huolehti Hallan tehdaspalokunnan poikien orkesteri.

Tulivahdeista tehdaspalokunnaksi

Palosuojelua ei sanan nykyisessä merkityksessä ollut Hallan sahall sen toiminnan alkuvuosina, mutta kylläkin tulivahdit eli tulenpolttajat valvoivat jatkuvasti kahdessa vuorossa 'rimahelvetiä', jossa poltettiin rimoja. Vuonna 1880 toimi Kotkassa Kotkan VPK ja mm. Hallassa sen alaosasto, joka itsenäistyi v. 1885 ja otti nimekseen Hallan Vapaa Palokunta. Nimi muutettiin 1927 Hallan Tehdaspalokunnaksi.

Hallan palokunnan ympärille kehittyi vireätä henkistä toimintaa. Palokunnan toimesta yhteistyössä työväenyhdistyksen kanssa tilattiin seuratalossa olleeseen lukutupaan useita sanomalehtiä. Naisille perustettiin ompeluseura, järjestettiin huveja, iltamia, saariretkiä ja urheilukilpailuja. Myös oma soittokunta perustettiin.

Hallan Vapaa Palokunta oli jaettu kahteen osastoon ja osastot kahteen komppaniaan. I sammutusosaston päällikkönä toimi vuosisadan alussa *H. Kallio* ja II:n *A. Nykänen*. Hallan VPK:aan perustettiin huhtikuussa 1904 pelastuskomppania, jonka päälliköksi tuli *W. Johanson*. Poikaosasto, joka toimii edelleen ja harjoittelee yhdessä palomiesten kanssa, perustettiin 1934.

Palopäällikköiden nimiä ei palokunnan varhaisemmilta vuosilta ole tiedossa, sillä palokunnan pöytäkirjat tuhoutuivat lautatarhan konttorin tulipalossa.

Kuitenkin tiedetään, että miltei poikkeuksetta lautatarhan hoitaja tai työnjohtaja toimi palokunnan päällikkönä. *Emil Wecksten* tuli Hallan palopäälliköksi v. 1927 ja toimi tässä tehtävässä vuoteen 1960 saakka. Hänen tullessaan palopäälliköksi alkoi uusi aika Hallan tehdaspalokunnan toiminnassa. Kalustoa uusittiin ja palonsammutusvalmiutta lisättiin myös koulutustoimintaa tehostamalla. *Emil Weckstenin* jälkeen on palopäällikkönä toiminut *Erkki Wecksten*. □

KUUSANKOSKI

TOIVO UKKONEN

konekorjaaja hiomakivitehdas Samposta tuli 6.4. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän syntyi Hirvensalmella ja tuli jo 16-vuotiaana työhön yhtiön Verlan tehtaalle. Voikkaan tehtaalle hän siirtyi 1954 ja 1961 nykyiseen tehtäväänsä Sampoon. Voikkaan klubilla pidetyssä tilaisuudessa tehdaspäällikkö *Anders Lund* luovutti hänelle yhtiön 40-vuotisansiomerkin ja lausui kiitoksensa pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta palveluksesta.

UNTO LAIHO

huoltomies Voikkaan konekorjaamolta tuli 12.4. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Jaalan Verlassa 1.7.1917. Yhtiön palvelukseen Verlan tehtaalle hän tuli 1934 ja työskenteli siellä n. 20 vuotta. Palveltuaan sen jälkeen Kymin ja Voikkaan konekorjaamoilla hän siirtyi nykyiseen tehtäväänsä 1967. Voikkaan klubilla pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin tehdaspalvelun päällikkö *Matti Jankerilta* kunnossapitopäällikkö *Matti Kokon* kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

MUISTO TAMMILEHTO

kennonkorjaaja klooritehtaalta tuli 23.4. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 11.10.1917 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1932. Oltuaan useita vuosia Voikkaan puuhiomol- la hän siirtyi 1951 karbideitehtaalle ja 1954 klooritehtaalle. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1965. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin johtaja *Krister Brommelsin* kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

UNTO JYRÄS

korjausmies kemian teollisuuden kunnossapitoryhmästä tuli 27.4. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 6.12.1915 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 1933 ulkotyöosastolle ja työskenteli sen jälkeen puuhiomolla, rakennusosastolla ja Kymin korjauspajalla. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1968. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin johtaja *Krister Brommelsin* kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

ERKKI UKKONEN

hankintatyönjohtaja metsäosastolta vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin Voikkaan klubilla 6.5. järjestetyssä tilaisuudessa. Metsäpäällikkö *Henry Kvist* kiitti häntä pitkäaikaisesta ansiokkaasta palveluksesta. Merkin ojensi hankintametsänhoitaja *Pentti Solin*.

Pitkäaikaisesti palvelleita

CARL-JOHAN AHLBOM

lakiasiainosaston päällikkö tuli 7.5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16.7.1910 Turussa, tuli ylioppilaaksi Porvoon lyseosta 1928 ja suoritti Helsingin yliopistossa ylemmän oikeustutkinnon 1937. Oltuaan auskultanttina Turun ja Viipurin hovioikeuksissa hän sai varatuomarin arvonimen 1943. Vuonna 1971 hän suoritti lakitieteen lisensiaattitutkinnon Helsingin yliopistossa. Yhtiöme palvelukseen lakiasiainosastolle hän tuli 1937. Lakiasiainosaston päälliköksi hänet nimitettiin 1950. Koskelassa 7.5. pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin yhtiön hallinnon johtaja Olof Hernbergin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

SULO SARKANEN

happomies Kymin sulfiittisellutehtaalta tuli 30.5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Ensimmäisen kerran hän tuli yhtiöön 1932 Kymin ulkotyöosastolle. Kymin sellutehtaalle hän tuli jälkivuolijaksi

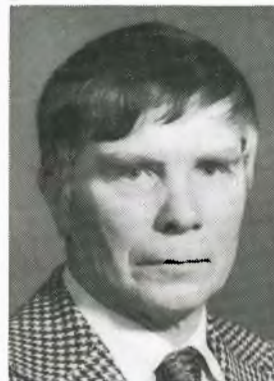
1938, toimi sen jälkeen happomiehenä Voikkaan sellutehtaalla n. 14 vuotta ja pumppumiehenä Kymin sellutehtaalla 1962—1970. Sen jälkeen hän on työskennellyt happomiehenä. Koskelassa 30.5. pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Ilmari Lindbergin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

BIRGER TURUNEN

työnopettaja ammattikoulusta tuli 9.6. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Käytyään ammattikoulun hän tuli yhtiön palvelukseen 1933 Kymin rakennusosastolle ja siirtyi 1937 Kymin korjauspajalle viilajaksi. Metallityönopettajaksi yhtiön ammattikouluun hän siirtyi 1954. Hän suoritti 1958 työnopettaja- ja työnopastajakurssin ja ammattikoulun opettajavalmistuskurssin 1964. Koskelassa 9.6. pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin paperiryhmän henkilöstöpäällikkö Lasse Mäkelän kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

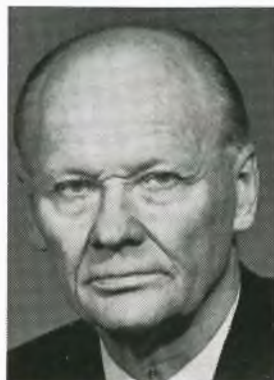
Toivo Ukkonen

Unto Jyräs

Erkki Ukkonen

Carl-Johan Ahlbom

Birger Turunen

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKI

VEIKKO LEPISTÖ

kirvesmies rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 28.6.

PAAVO NURMINEN

huoltomies Kuusanniemen sulfaattisellutehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 60 vuotta 28.6. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran 1933 työskennellen sen jälkeen eri osastoilla. Kuusaniemessä hän on työskennellyt vuodesta 1963. Voikkaan paperiammattiosaston taloudenhoitajana hän on toiminut n. 30 vuotta.

HELMI LAINE

keittiöapulainen toimihenkilökerholta täyttää 60 vuotta 9.8.

OIVA OINONEN

paalaja Kymin sulfaattisellutehtaalta täyttää 60 vuotta 16.8.

ERKKI LEHTINEN

hahduttaja Kuusanniemen sulfaattisellutehtaalta täyttää 60 vuotta 20.8. Yhtiön

palvelukseen Voikkaan selluloosatehtaalle hän tuli 1951 ja siirtyi 1963 Kuusanniemen sulfaattisellutehtaalle.

TAUNO TÄHTINEN

sähköasentaja Kymin sähkökorjaamolta täyttää 60 vuotta 22.8. Yhtiön palveluksessa hän on ollut vuodesta 1936.

RAUNI NIEMINEN

leikkuukoneen käyttäjä Kymin paperitehtaalta täyttää 60 vuotta 1.9. Yhtiön palveluksessa hän on ollut yhtäjaksoisesti vuodesta 1939. Hänen harrastuksenaan on piirustus.

VEIJO LAMMINPÄÄ

puhelinasentaja Kymin sähkökorjaamolta täyttää 50 vuotta 28.6. Hän on syntyperäinen kuusankoskelainen ja tuli ammattikoulun käytyään yhtiön palvelukseen 1942. Nykyistä tehtäväänsä puhelinasentajana hän on hoitanut vuodesta 1945.

**Paavo
Nurminen**

**Erkki
Lehtinen**

**Jaakko
Heikkilä**

**Torsti
Heinenen**

**Veijo
Käyhkö**

**Väinö
Häkkinen**

**Rauha
Neuvonen**

**Börje
Carlson**

**Bruno
Juutilainen**

**Tuure
Ilonen**

HEMMO TIRKKONEN

höylääjä Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 6.7.

JAAKKO HEIKKILÄ

autonkuljettaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 6.7. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tuli yhtiön palvelukseen 1955 toimien aluksi kuljetusosastolla apumiehenä vuoteen 1956. Sen jälkeen hän oli trukinkuljettajana vuoteen 1960, jolloin siirtyi nykyiseen tehtäväänsä autonkuljettajaksi. Hänen harrastuksiaan ovat kalastus ja metsästys.

TORSTI HEINONEN

porari rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 8.7.

ALLAN VALTO

pituusleikkurin hoitaja Voikkaan paperitehtaalta täyttää 50 vuotta 9.7.

HARRY LUOMA

telahioja Voikkaan konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 18.7. Hän on syntynyt Orimattilassa ja ollut yhtiön palveluksessa vuodesta 1946.

OLAVI MIKKOLA

voitelija Kymin konekorjaamolta täyttää 50 vuotta 27.7. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1955 Kymin paperitehtaalte, josta myöhemmin siirtyi konekorjaamolle huoltomieheksi.

VILHO TAAVITSAINEN

sorvaaja Kuusanniemen sulfaattiselutehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 50 vuotta 29.7. Hän on syntynyt Helsingissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran 1941 Kymin höyryosastolle. Sen jälkeen hän työskenteli eri osastoilla. Voikkaan sähköosastolle hän tuli 1964 ja nykyiseen tehtäväänsä Kuusanniemeen 1967.

VILHO SUOVALKAMA

kirvesmies Voikkaan rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 3.8.

VEIJO KÄYHKÖ

Naukion saunan talonmies täyttää 50 vuotta 3.8.

VÄINÖ HÄKKINEN

purkaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 4.8. Hän on syntynyt Haukivuorella ja tuli yhtiön palvelukseen purkajaksi 1957.

RAUHA NEUVONEN

apunainen asunto-osastolta täyttää 50 vuotta 15.8.

PERTTI LINDROOS

autonasentaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 16.8.

Eino
Haimi

RAKEL SEPPÄLÄ

tarjoilija toimihenkilökerholta täyttää 50 vuotta 17.8.

EILA KINNUNEN

rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 30.8. Yhtiön palvelukseen sahalle hän tuli 1948 ja on sen jälkeen työskennellyt mm. maatalousosastolla, Voikkaan talousosastolla, ulkotyöosastolla ja rakennusosastolla. Hän tuli 1961 nykyiseen tehtäväänsä rakennusosastolle.

HALLA

BÖRJE CARLSON

Hallan tehtaan isännöitsijä, dipl.ins. täyttää 60 vuotta 6.9. Hän on syntynyt Tammissaarella, tuli ylioppilaaksi Ekenäs svenska samskolasta 1935 ja valmistui dipl.insinööriksi teknillisestä korkeakoulusta 1946. Samana vuonna hän tuli Hallan tehtaan palvelukseen käyttöpäälliköksi. Keväällä 1962 hänet nimitettiin apulaisisännöitsijäksi ja seuraavana keväänä tehtaan isännöitsijäksi. Hänen toimintakautenaan Hallan sahalaitosta on jatkuvasti kehitetty ajan tasoa vastaavaksi. Hän on tehnyt opintomatkoja lähinnä Pohjoismaihin ja Englantiin. Hänen lukuisista luottamustehtävistään mainittakoon johtokunnan jäsenyys mm. seuraavissa yhdistyksissä: Suomen Sahanomistajayhdistyksen tekninen toimikunta, Kotka Woodexporters, Kotka Stevedoring, Kotkan Kaupakamari ja Karhulan Rotary-klubi. Hänen mieluisin harrastuksensa on moottoriurheilu. Hän on suorittanut moottorilentokoneohjaajan tutkinnon.

JUANKOSKI

BRUNO JUUTILAINEN

pakkauksen järjestelijä täyttää 50 vuotta 21.9. Hän on syntynyt Kaavilla ja tuli Juantehtaan palvelukseen 1951 toimien eri ammateissa mm. laivoilla ajomiehenä. Vapaa-ajan mieluisin harrastus on kalastus.

SALO

TUURE ILONEN

korjausmies Salon tehtaalta täyttää 50

vuotta 2.7. Hän tuli tehtaan palvelukseen 1962.

KARKKILA

KEIJO LEVONMÄKI

emaloija Högforsin valimon emaliosastolta täyttää 50 vuotta 18.8. Hän on syntynyt Somerniemellä. Yhtiön palvelukseen valimoon hän tuli 1948 kylpyammeiden emaloijaksi. Hänen vapaa-ajan harrastuksenaan on kuntoliikunta.

TILINTARKASTUSOSASTO

EINO HAIMI

agrobiologi, varastojen sisäinen tilintarkastaja tilintarkastusosastolta täyttää 50 vuotta 31.8. Hän on syntynyt Valkealassa ja valmistui agrobiologiksi 1956 Mustialan maatalousopistosta. Hän toimi Itä-Suomen Raakasokeritehdas Oy:n piirikonsulenttina pohjois-Kymenlaaksossa 1957—1959. Kymi-yhtiön palvelukseen maatalousosastolle hän tuli 1959 vastuualueenaan Karkkilassa Karkin tilan ja Högforsin tehtaan puisto- ja puutarha-alueiden sekä halkotarhan hoito. Metalliryhmän varastojen tarkastajaksi hänet nimitettiin 1969 ja nykyiseen toimeensa tilintarkastusosastolle 1971. Valkealassa ollessaan hän harrasti nuoris- ja urheiluseuratoimintaa. Karkkilan Lions -klubiin hän on kuulunut v:sta 1960 ja toimi klubin presidenttinä 1972—1973.

Jatkoa s:lta 12

Halla tunnetaan maailmalla

Kokeneena myyntimiehenä konsuli Löfin on helppo todeta Hallalla olevan hyvän maineen maailmalla.

— Halla on niitä sahamerkkejä, joiden mukaan muodostetaan sahatavaran hintoja yleisillä puutavaramarkkinoilla. Vanhalla perinteellä on arvoa ja luottamusta. Halla onkin erityisen tunnettu siitä, että toimitukset tapahtuvat säännöllisesti ja ajallaan. Tämä on tietenkin pitkällä tähtäyksellä tärkeitä. On lisäksi todettava, että Hallan tasaisen korkeata laatua kuulee kiitettävän ilahduttavan usein. Tämän katsoisin olevan sekä hyvän puuraaka-aineen että ennen kaikkea Hallan pätevän ammattihenkilökunnan ansiota.

Manan majoille

Allan
Aavikko

Toukokuun 24. pnä kuoli äkilliseen sairauskohtaukseen fil.maisteri Allan Aavikko Heinolan tehtaalta. Hän oli syntynyt Turussa 27.3.1912. Ylioppilaaksi hän tuli Turun suomalaisesta lyseosta 1930 ja valmistui fil.maisteriksi 1934. Hän toimi virkamiehenä Valtionrautateilla 1934—1947, Haapakosken Tehdas Oy:n konttoripäällikkönä 1947—1966 ja tuli Kymi-yhtiön Heinolan tehtaalle hinnoittelijaksi syyskuussa 1966.

Toivo
Rissanen

Huhtikuun 24. pnä kuoli 2. lämmittäjä Toivo Rissanen Kuusanniemen sulfaattiselutehtaalta. Hän oli syntynyt 12.9.1929 Muuruvedellä ja tuli yhtiön palvelukseen Kymiin rakennusosastolle 1959. Kuusanniemen sulfaattiselutehtaalle hän siirtyi 1962. Hän toimi Paperiteollisuuden Työntekijäin Liiton Kuusanniemen os. 85:n puheenjohtajana 1966—1968 sekä vuonna 1975 kuolemaansa asti. Kuusanniemen pääluottamusmiehenä hän toimi vuodesta 1972 vuoden 1974 kesäkuuhun.

Toukokuun 16. pnä kuoli Soinlahden tiilitehtaan tiilimestari Pekka Tervola. Hän oli syntynyt 20.7.1916 Tohmajärvellä. Hän valmistui tiilimestariksi Svedala-tiilimestarikoulusta Ruotsissa. Hän toimi n. 25 vuotta Tehdasosuusliikkeen tiilitehtaan vastaavana tiilimestarina Tohmajärvellä, tuli Soinlahti Osakeyhtiön palvelukseen 1967 ja toimi siellä tiilimestarina ja tiilitehtaan isännöitsijänä.

Kymin Osakeyhtiö-Kymmene Aktiebolag